

OKÉNKO

D O F A R N O S T I

V Y D Á V Á F A R N O S T S V . V Á C L A V A V L E T O H R A D Ě

Ročník XXVII.

Říjen 2018

číslo 10

Jeřáby v mlze

Rudých sluncí dvanáctero
prosakuje v ranní šero,
bílé, poslední, se rodí.

Země, zaplavená dýmy,
protkána je zjeveními
zvířat, kol a vln a lodí.

Hroudy chroptí a pluh sténá,
po humnech je rozestřena
mlha jako váhy duší.

Roste vše, vše nablízku je.
Troubu vzkříšení si kuje
anděl v čekající hluši.

Bohuslav Reynek

Úvodem

Na besedě s novinářem Erikem Taberym jsme se shodli: Lež je jedním z prostředků a plodů zla. Obrana proti zlu je naší povinností. Zlo má být pojmenováno a potrestáno. Emoce - především ty záměrně vybuzené na politické scéně - je nutné vyvažovat rozumem. U zpráv na sociálních sítích je třeba hledat, kdo je jejich autorem a nakolik je solidní. Výhrůžky likvidací druhého nelze tolerovat. I my spoluurčujeme svou budoucnost. Stane se to, čemu jsme se rozhodli nezabránit.

Mnoho našich lidí neví, co byla „Mnichovská dohoda“, „Vítězný únor“ nebo 21. srpen 1968. Ptejme se svých dětí a vnuků co vědí o historii 20. a 21. století; nespolehejme se na učitele. My jsme ve škole slyšeli jen komunistickou propagandu, ale rodiče nám říkali pravdu.

Na otázku, zda jsme měli v r. 1938 bojovat, odpovídáme každý podle své nátury. Praha by byla možná zničena (dnes nám ji počmárali naši vnukové) jako Varšava, ale nepotratili bychom odvahu. Velké biblické osobnosti nebyly bez chyb, ale nakonec obstály. Vyprávějme dětem o lidech, kteří se v náročných životních situacích dobře zachovali. Máme takové ve svém rodu nebo obci? Je jich více než si myslíme.

/v

NEDOCENĚNÉ JUBILEUM

Když přišli Konstantin a Metoděj r. 863 na Moravu, zjistili, že Slovanům nemohou sloužit ani latinsky, ani řecky, ale jen v jejich jazyku. Podnikli tedy kvůli tomu nesnadnou cestu do Říma a tam jim papež Hadrián II. r. 868 slovanské liturgické knihy schválil a osobně posvětil. Dodnes jsou jim církve pravoslavné a uniatské za to vděčny.

U nás se před 50 lety po staletích latiny náš jazyk do liturgie opět vrátil promulgací papeže Pavla VI. Byli jsme nesmírně šťastni, že se tak všichni věřící mohou aktivně bohoslužeb účastnit. Očekávalo se, že se církev naplno vrátí i ke kalichu. Leč začal vát protivný vítr... Naši představitelé sice dokázali obrátit oltáře čelem k lidu, ale hlouběji vyjádřit eucharistii

neuměli. Lidé touží po tajemství, žádají si je. Nová liturgie se jim zdá povrchní. Ale povrchní jsou právě lidé, kteří hledají zkušenosti s Bohem pouze v řádu, který je zajímá: v řádu hmotném. „Tridentská mše“ jim velice vyhovuje: šepot neznámých slov, tajemná gesta, kouř kadidla, skvostná roucha, oběť s kalvarskou krví... Už dávno varoval B. Bouše: „Dejte si pozor, abyste si nespřeli romantickou pseudoestetickou zálibu v exotice - s touhou po opravdové hodnotě.“ Eucharistie jako tělesný dotek samotného Ježíše - to je pro ně příliš lidské. A přece - „co je důležité, je očím neviditelné“. Škoda, že „latiníci“ nepoznali to, co už před 1150 lety poznali solunští bratři.

Jan Rybář

ŽIVOTNÍ ZÁŽITEK

Náš příbuzný je léčen na IV. interní klinice - hematologii v Hradci Králové. Byl jsem dojatý s jakou péčí a laskavostí tam jednají lékaři a zdravotní sestry s pacienty. Nemám dost slov, abych jim patřičně poděkoval a vyjádřil jim svou úctu.

Václav Vacek

Rozdíl mezi Masarykem a Havlem je v tom, že Masaryk zdědil slušnou společnost a jeho úkolem bylo změnit ji na jinou slušnou společnost. Havel zdědil společnost zkaženou a měl nastolit slušný řád. To je těžko řešitelné.

Ivan Medek

Bez statečnosti jsou všechny ctnosti jako vdvody.

Lactancius (3. stol.)

JEŽÍŠOVO PŘÁNÍ

Chceme vědět, co Ježíšovi leželo na srdci, když za nás prosil Otce Nebeského.

Otče, přišla má hodina. Oslav svého Syna, aby Syn oslavil tebe, stejně, jako jsi učinil, když jsi mu dal moc nad všemi lidmi, aby vše, co jsi mu svěřil, dal jim: život věčný.

A život věčný je v tom, když poznají tebe, jediného pravého Boha, a toho, kterého jsi poslal, Ježíše Krista.

Já jsem tě oslavil na zemi, když jsem dokončil dílo, které jsi mi svěřil.

Zjevil jsem tvé jméno lidem, které jsi mi ze světa dal. Byli tvoji a mně jsi je dal; a tvoje slovo zachovali.

Nyní poznali, že všechno, co jsi mi dal, je od tebe; neboť slova, která jsi mi svěřil, dal jsem jim a oni je přijali. V pravdě poznali, že jsem od tebe vyšel, a uvěřili, že ty jsi mě poslal.

Za ně prosím. Všecko mé je tvé, a co je tvé, je moje. V nich jsem oslaven.

Otče svatý, zachovej je ve svém jménu, které jsi mi dal; nechť jsou jedno jako my.

Dal jsem jim tvé slovo, ale svět k nim pojal nenávisť, poněvadž nejsou ze světa, jako ani já nejsem ze světa.

Uváděj je do pravdy; tvoje slovo je pravda.

Sám se jim zasvěcují, aby i oni byli do pravdy uvedeni.

Neprosím však jen za ně, ale i za ty, kteří skrze jejich slovo ve mne uvěří; aby všichni byli jedno jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni byli v nás, aby tak svět uvěřil, že jsi mě poslal. Slávu, kterou jsi mi dal, dal jsem jim, aby byli jedno, jako my jsme jedno - já v nich a ty ve mně; aby byli uvedeni v dokonalost jednoty a svět aby poznal, že ty jsi mě poslal a zamiloval sis je tak jako mne.

Otče, chci, aby také ti, které jsi mi dal, byli se mnou tam, kde jsem já; ať hledí na mou slávu, kterou jsi mi dal, neboť jsi mě miloval již před založením světa.

Spravedlivý Otče, svět tě nepoznal, ale já jsem tě poznal, a také oni poznali, že jsi mě poslal. Dal jsem jim poznat tvé jméno a ještě dám poznat, aby v nich byla láska, kterou máš ke mně, a já bych byl v nich. (Jan 17:17-26)

S nekatolickými církvemi se v podstatných věcech shodujeme, navzájem uznáváme křest i vyznání víry. K porovnání uvádíme formulaci víry Bratrské církve.

Preambule

Za pravidlo víry a života přijímá Církev bratrská Písmo Svaté - Bibli.

V přesvědčení, že církev může uskutečnit ve světě své poslání jenom tehdy, když zůstane věrnou své Hlavě - Ježíši Kristu, který je jejím základem a který jí zachovává a dovede až k cíli, se jako členové Církve bratrské hlásíme k tomuto vyznání víry.

O zjevení

Věříme, že se Bůh zjevoval lidem mnoha způsoby prostřednictvím svého stvoření, svého

Zákona, svých poslů a proroků, ale v posledních dnech a s konečnou platností se zjevil ve svém Synu, Ježíši Kristu (Žd 1,1n), který je vtěleným Bohem a vlastním zjevením Boha pravého a živého (J 1,1; 1,18; J 14,9; 1J 5,20).

O Písmu svatém

Věříme, že neomylným svěděctvím o tomto zjevení je Písmo svaté Starého a Nového zákona, které bylo inspirováno Duchem Božím. Pánem a středem Písma je Ježíš Kristus. Písmo svaté má dvě stránky: božskou a lidskou. Božská stránka je neomylná pravda, lidská stránka je lidská řeč, lidské vyjádření i to, jak řeč a vyjádření byly zachovány. Písmo svaté jako Boží slovo je jediným měřítkem a autoritou naší víry a našeho života (2Tm 3,16; 2Pt 1,21). Mimo něj neuznáváme žádné doplňky, které by měly stejnou autoritu, vážnost a úctu. Při výkladu Písma svatého se hlásíme ke starokřesťanským vyznáním víry (Apoštolské vyznání, Nicejsko-cařihradské, Athanasiovo), k reformovaným konfesím (zvl. Druhá Helvetická konfese, Heidelberský a Malý Westminsterký katechismus), k odkazu Jednoty bratrské (zvl. vyznání Jednoty bratří českých podle vydání Komenského z roku 1662) a k zásadám evangelikálního hnutí vyjádřených např. vyznáním Lausannského závazku z roku 1974.

O Boží trojedinosti

Věříme v jednoho Boha (Dt 6,4), který se v dějinách spásy zjevil jako Otec, Syn a Duch svatý (1K 8,6; Žd 1,8; Sk 5,3n; Žd 1,3). Tyto tři osoby téže podstaty tvoří dokonalou jednotu, nelze je od sebe oddělit ani navzájem ztotožnit (Gn 1,26; Mt 28,19; 3,16-17).

O stvoření a vyvolení

Věříme, že Bůh stvořil všechno viditelné i neviditelné svým Slovem (Ž 33,6; Ko 1,16) a řídí celý svůj svou nevstřížitelnou moudrostí (Ř 11,33). Věříme, že nás v Kristu před stvořením světa vyvolil za svůj lid (Ef 1,4), ale nikoho nezbavil odpovědnosti za jeho rozhodování (Ž 81,12; J 5,40; Ga 6,5).

O hříchu

Věříme, že člověk svou neposlušností Bohu ztratil společenství s ním i neporušenost, k níž byl původně stvořen (Ř 5,12). Proto se všichni rodí jako hříšní lidé a svým životem porušujícím Boží Zákon a svou svévolí a vzpourou tento stav potvrzují (Ř 3,23). Proto jsou vydáni Božímu soudu a smrti jako mzdě hříchu (Ř 5,18-19; 6,23).

O Kristu

Věříme, že Ježíš Kristus, Boží Syn, se stal prvním člověkem svým narozením (J 1,14; 1Tm 2,5; Žd 2,14). Svou zástupnou smrtí na kříži vzal na sebe hříchy, a tím nás smířil s Bohem (Ko 1,20-22). Svým vzkříšením a nanebevstoupením zvítězil nad všemi mocnostmi zla a stal se Pánem celého světa a hlavou církve (Ef 1,20-22; Mk 16,19; Fp 2,9-11).

O Duchu Svatém

Věříme, že o letnicích seslal Bůh skrze Ježíše Krista Ducha svatého (Sk 2,33), který lidi usvědčuje z hříchu (J 16,8), vede k pokání a víře v Krista a tak z nich činí nová stvoření (2K 5,17; Ř 8,2). Znovuzrození se projevuje nesením ovoce Ducha, především láskou k Bohu a lidem (Ga 5,22). I po znovuzrození (J 3,5; Tt 3,5) jsou věřící Duchem svatým zmocňováni a naplňováni (Ef 5,19) a dostávají dary (1K 12,4-11; Ř 12,6; Ef 4,11) k účinné službě v církvi i ve světě (2Tm 1,6-7; 2Tm 2,1).

O ospravedlnění

Věříme, že všichni, kteří v Krista uvěří a vyznávají a opouštějí své hříchy, přijímají od Boha ospravedlnění a jistotu spasení (Ř 5,1n). Děje se tak pouhou vírou v Ježíše Krista (Ga 3,26), bez vlastních zásluh (Ga 2,16). Jiným způsobem nelze dosáhnout spasení (Sk 4,12).

O církvi

Věříme, že Bůh v dějinách Izraele povolával a shromažďoval svůj lid. Ježíš Kristus na tomto světě ustanovil lid Nové smlouvy (1K 11,25) a buduje jej mezi všemi národy jako svou Církev (Mt 16,18). Proto je výsadou všech věřících vyjádřit svou příslušnost k církvi tím, že vstoupí do svazku s některou její větví (Sk 2,41). Tím veřejně vyznávají svou víru (Ř 10,9n), přijímají svátosti křtu a svaté večeře Páně (Mt 28,19; Mk 16,16) spolu s darem bratrského společenství, ve kterém se vzájemně povzbuzují, napomínají (Sk 2,42; Žd 10,24n), slouží si (Ef 4,15-16) a podřizují se pověřeným správcům (Žd 13,17) a jedni druhým (Ef 5,21n).

O misii a diakonii

Věříme, že Církev je poslána být solí země a světlem světa (Mt 5,13n), svou službou pomáhá lidem v hmotné a mravní bídě a zvěstuje jim záchranu v Spasiteli Ježíši Kristu. Z těch, kteří přijímají evangelium, činí učedníky Ježíše Krista křtem a vyučováním k zachování toho, co nám Pán Ježíš přikázal (Mt 28,19n).

O druhém příchodu Páně

Věříme, že Ježíš Kristus přijde ve své slávě (1Tt 1,10; Fp 3,20; 1Pt 4,13), aby ustavil věčné Boží království, kde Bůh bude všechno ve všem (1K 15,28; Zj 19,6). Věříme, že všichni spravedliví budou vzkříšeni k věčnému životu a bezbožní k soudu a věčnému trestu (J 5,28-29; Mt 25,34.41.46).

OBŘÁCENÍ BISKUPA

Ve své knize *Obrácení biskupa* vypráví Dom Hélder Câmara o paradoxní zkušenosti, že člověk může být vírou zaslepen od té míry, že přestane vnímat lidskou bídu. V roce 1955 byl Dom Hélder pověřen organizací Eucharistického kongresu v Riu de Janeiro. „Vše, co bylo možno mobilizovat k oslavě Krista, jsem považoval za naprosto normální, legitimní

a nenapadnutelné. A to i v tak chudé zemi.“ Skutečně se mu podařilo prosadit u vlády mimořádně nákladný projekt. Část zátoky u pláže Copacabana byla zasypana a zpevněna, aby tam mohl být vztyčen obrovský oltář, podobající se nádherné lodi, která s napjatými plachtami vyplouvá na moře.

Po skončení kongresu požádal Câmara o rozhovor lyonský kardinál Gerlier. Jeho slova Božím manažerem otřásla: „Dome Héldere, proč svůj organizační talent, který vám náš Pán propůjčil, nenasadíte ve službě chudým? Jistě víte, že Rio de Janeiro je sice jedním z nejkrásnějších, ale také nejstrašnějších měst na světě. Chudinské čtvrti (*flavelas*) tohoto nádherného místa jsou přece urážkou Stvořitele.“

Pro Héldera Câmara to bylo ono příslovečné setkání na cestě do Damašku. Začal chápat, že všechny náboženské aktivity přispívají k oslavě Boha jen tehdy, jsou-li provázeny snahou vrátit lidem jejich lidskou důstojnost.

Druhý klíčový zážitek měl Hélder Câmara později jako arcibiskup v severobrazilském Recife, když se dozvěděl, že zloděj ukradl ze svatostánku zlatý kalich a svěcené hostie prostě vyhodil do odpadků. Při bohoslužbě smíření, kterou Câmara sloužil na přání věřících, pronesl tuto modlitbu: „Pane, jménem svého bratra, zloděje, tě prosím o odpuštění. Nevěděl, co činí. Nevěděl, že jsi v eucharistii skutečně přítomný a živý. Hluboce se nás dotýká, co učinil.“ Pak se obrátil k věřícím a pokračoval: „Milí bratři a sestry, jak jsme všichni slepí! Jsme otřeseni, že náš bratr, ubohý zloděj, hodil hostie, eucharistického Krista, do špíny, a přitom u nás na severovýchodě žije Kristus ve špině stále! Musíme otevřít oči!“

Hélder Câmara pochopil, co označuje Matouš ve svém evangeliu, když mluví o Posledním soudu (Mt 25,31-45), totiž že Kristus je přítomen mezi lidmi nejen v oltářní svátosti, nýbrž i v podobě všech nešťastných a zoufalých, kteří žijí na dně společnosti, a to mnohdy v podmínkách, jež jsou lidí nedůstojné.

Chcíš uctívat Tělo Kristovo? Pak nesmíš přehlédnout, že toto tělo je nahé. Neuctívej Pána v chrámě hedvábnými rouchy, zatímco venku, kde trpí zimou a nahotou, jej přehlížíš. (...) Bůh nepotřebuje zlaté náčiní, nýbrž zlatá srdce. Neříkám to proto, že bych chtěl bránit tomu, aby se přinášely takové dary. Ale žádám, abyste zároveň s nimi a ještě před nimi dávali almužny. (...) Co je platné, je-li stůl Páně plný zlatých kalichů, avšak on sám hyne hladem? Nasyť nejprve jeho, hladového, a pak teprve ozdob jeho stůl z toho, co zbude.

Křesťan musí být tam, kde s ním trpí Kristus, musí jít tam, kde byli lidé vykoupeni. Utrpení Páně pokračuje až do skonání světa.

papež Lev Veliký

PANE PŘEDSEDO, VÁŽENÍ PŘÍTOMNÍ, během posledních desetiletí jsem tisíckrát viděl ve své zemi páteře shrbené údajně v zájmu dětí. Tisíckrát jsem slyšel, jak někdo svou servilní službu nenáviděnému režimu obhajuje argumentem, že to dělá jen kvůli svým dětem: aby je prý uživil, aby se dostaly na studia, aby mohly k moři. Tisíckrát se mi různí známí i neznámí svěřovali, že jsou svým rozumem i srdcem plně na naší straně, to jest na straně takzvaných disidentů, a že různé totalitní vládou organizované petice proti nám podepisují jen a jen proto, že mají děti a nemohou si tudíž dovolit luxus vzdoru. Nemravnost byla páchána jménem dětí a zlu bylo slouženo pro jejich údajně dobro.

Ale viděl jsem i větší zvrácenosti, byť třeba jen ve filmu či v televizi: Hitlera přátelsky kynoucího zfanatizovaným děvčátkům z Hitlerjugend; masového vraha Stalina líbajícího dítě s pionýrským šátkem, jehož rodiče skončili jako tolik jiných v gulagu; českého Stalina Gottwalda usměvavě žertujícího s horníckými uční, budovateli socialismu a pozdějšími invalidy; iráckého prezidenta Husseina hladícího děti svých rukojmí, které - jak teď řekl - se chystá postřílet.

Vím a zažil jsem, jak v Československu trpěli v komunistických koncentračních táborech tisíce lidí, z nichž stovky byly popraveny a umučeny, a to vše pro vylhané štěstí ještě nenarozených generací v jakémsi vylhaném ráji.

Kolik zla už bylo spácháno jménem dětí!

Zažil jsem ale i úplně jinou věc, zažil jsem ji dokonce nedávno, před několika měsíci, před rokem, před dvěma lety. Zažil jsem nádhernou vzpouru dětí proti lži, které sloužili jejich rodiče, údajně v jejich zájmu: naše protitotalitní revoluce byla - aspoň ve svých počátcích - dětskou revolucí. Do ulic šli středoškoláci a uční, tedy nedospělá mládež. Šli do ulic a jejich rodiče se báli. O ně i o sebe. Zamykali je v bytech, odváželi o víkendech mimo velká města. Pak začli chodit do ulic s nimi. Nejprve ze strachu o ně, později proto, že podlehli jejich nadšení. Děti probudily ve svých rodičích jejich lepší já. Usvědčily je ze lži a donutily postavit se na stranu pravdy.

A děti disidentů? Ačkoli nemohly studovat a musely snášet zavírání a perzekuce svých rodičů, nezlobily se na ně, ale naopak si jich vážily. Mravní vzor je zajímal víc než výhody plynoucí ze shrbené páteře.

Ideologii obětování pravdy údajnému zájmu dětí usvědčily samy děti v naší zemi z její pochybnosti.

Vzbouřily se proti rodičům, kteří tuto ideologii zastávali, přidaly se k těm nemnohým, kteří byli od počátku přesvědčeni, že nejlépe svým dětem poslouží, když se nebudou na ně vymlouvat a lhát, ale když budou žít v pravdě a tím jim dávat příklad.

Mezinárodnímu společenství se podařila nevidaná věc: většina zemí světa se během několika měsíců dokázala připojit k neobyčejně dobré, přesné a vyčerpávající mezinárodní úmluvě na ochranu dětí. Raduji se tak jako my všichni z tohoto téměř bezprecedentního úspěchu a jsem hrdý na to, že jsem za naši zemi měl tu čest dnes ráno tuto úmluvu podepsat.

Zároveň si ale myslím, že tato úmluva - a vůbec žádný myslitelný mezinárodní dokument - nemůže děti ochránit před jejich pseudoochranou, totiž před tím, aby jejich rodiče jejich jménem a v jejich zájmu - ať už bona fide nebo díky sebeklamu nebo vědomou lží - páchali dál zlo a tím jim de facto ubližovali víc než sobě samým.

Jako každý zákon, tak i tento může nabýt svého pravého smyslu a významu, bude-li zároveň provázen mravním sebeuvědoměním. V případě, o němž mluvím, mravním sebeuvědoměním rodičů.

Nelze to dát do zákona. Kdyby to ale šlo, přidal bych k úmluvě, kterou jsem dnes podepsal, ještě jeden paragraf. V tomto paragrafu byl stálo, že je rodičům a vůbec dospělým zakázáno ve jménu dětí a údajně v jejich zájmu lhát, sloužit diktaturám, udávat, hrbit se, bát se diktátorů a zrazovat své přátele a ideály. A že je zakázáno všem vrahům a diktátorům hladit děti po vlasech.

Děkuji vám za pozornost.

*Projev prezidenta Václava Havla
na Světovém summitu dětí,
New York, 30.9. 1990*

WITOLD PILECKI

Narodil se ve šlechtické rodině v Karélii, kam byla jeho rodina nuceně vystěhovávána ruskými carskými úřady po potlačení polského povstání v letech 1863-64. Jeho děd, Józef Pilecki, strávil pro účast na povstání sedm let ve vyhnanství na Sibiři. V r. 1910 se rodina Witolda Pileckého přestěhovala do Vilna, kde vystudoval obchodní školu a vstoupil do tajného skautského spolku. V r. 1916 se přestěhoval do města Orel, kde založil místní skautskou skupinu.

Během první světové války se v r. 1918 přidal do skautské sekce polských obranných jednotek, působících ve vilenské oblasti. Když jejich sektor fronty obsadili bolševici, prováděla jeho jednotka partyzánský boj za nepřátelskou linií. Pilecki následně vstoupil do pravidelné Polské armády a zúčastnil se polsko-sovětské války v letech 1919 až 1920.

Bojoval v kyjevské ofenzivě, jeho jezdecká jednotka se podílela na obraně Grodna. 5. srpna 1920 se přidal k 211. hulánskému regimentu a bojoval v klíčové bitvě u Varšavy. Zúčastnil se osvobození Vilna.

Po skončení polsko-sovětské války v r. 1921 po uzavření řížského míru dokončil středoškolská studia ve Vilně a poddůstojnické zkoušky v Polské armádě. Rovněž studoval na univerzitě Štěpána Báthoryho ve Vilně a opravil rodinný majetek poničený válkou. Absolvoval důstojnický kurz a byl přidělen k jezdeckému pluku v hodnosti podporučíka. S manželkou Marií (1906-2002) měl syna Andrzeje a dceru Zofiu.

Krátce před vypuknutím druhé světové války byl 26. srpna 1939 mobilizován. Jeho jednotka se dostala do těžkých bojů s postupující německou armádou během německé invaze do Polska a byla částečně zničena. U Lvova byl Pilecki začleněn pod nově vzniklou 41. pěchotní divizi. Se svými muži zničili sedm německých tanků, sestřelili jeden letoun a další dva zničili na zemi.

17. září Sovětský svaz začal obsazovat východní Polsko, v souladu s tajným německo-sovětským paktem Molotov-Ribbentrop. Pileckého divize, zapojená do těžkých bojů na obou frontách, byla nakonec 22. září rozpuštěna. Pilecki se vrátil do Varšavy.

O zhruba měsíc a půl později založili Pilecki a Włodarkiewicz 9. listopadu 1939 Tajnou polskou armádu, jednu z prvních odbojových organizací v Polsku. K r. 1940 měla Tajná polská armáda zhruba 8000 mužů (z toho více než polovinu ve zbrani), zhruba dvacet kulometů a několik protitankových pušek.

Osvětim (Auschwitz)

V r. 1940 Pilecki představil svým nadřízeným plán na infiltraci německého koncentračního tábora v Osvětimi (Auschwitz), s cílem získat informace o chodu tábora a zorganizovat mezi vězni odboj. Do té doby se moc nevědělo o účelu tábora a předpokládalo se, že jde o internační tábor či velké vězení, spíše než o vyhlazovací tábor. Nadřízení jeho plán

schválili a zajistili mu falešný průkaz totožnosti na jméno Tomasz Serafiński. 19. srpna 1940 vyrazil cíleně do ulic Varšavy v době zatýkání a byl zajat s dalšími zhruba dvěma tisíci civilisty (mezi nimi byl například pozdější polský ministr zahraničních věcí Władysław Bartoszewski). Po dvou dnech zadržování a bití gumovými pendrekami byli transportováni do koncentračního tábora Auschwitz.

V táboře, kde pracoval v různých pracovních

skupinách a přežil zápal plic, zorganizoval odbojovou skupinu Svaz vojenské organizace. Řada menších odbojových organizací v táboře se posléze stala její součástí. Mezi úkoly Svazu vojenské organizace patřilo zlepšit morálku vězňů, získávat zprávy zvenčí, distribuovat mimořádné přídělky jídla a oblečení svým členům, zřizování zpravodajských sítí atd.

Svaz vojenské organizace poskytl polskému odboji neocenitelné informace o táboře. Od října 1940 zasílal zprávy do Varšavy, a od března 1941 byly Pileckého zprávy předávány přes polský odboj britské vládě v Londýně. V roce 1942 jeho odbojové hnutí za pomoci radiového vysílače, postaveného vězni v táboře, vysílalo podrobnosti o počtech nových vězňů, počtech úmrtí v táboře a stavu vězňů. Tajná radiová stanice, sestavená po sedmi měsících z propašovaných součástek, vysílala do podzimu 1942, kdy byla rozebrána z obavy před jejím odhalením ze strany Němců.

Tyto zprávy byly pro Spojence hlavním zdrojem zpravodajských informací o koncentračním a vyhlazovacím táboře Auschwitz. Pilecki doufal, že na tábor zaútočí Zemská armáda, či že do něj Spojenci provedou výsadek vojáků nebo zbraní. Tyto plány však byly vyhodnoceny jako neproveditelné. Gestapo mezitím zintenzivnilo své úsilí ve vypátrání členů Svazu vojenské organizace a řadu z nich zabilo. Pilecki se rozhodl uprchnout z tábora a osobně přesvědčit velitele Zemské armády, že existuje možnost podniknout záchrannou

operaci. Když byl přidělen na noční směnu z 26. na 27. dubna 1943 mimo tábor, přemohl s dvěma dalšími vězni strážce, přerušil telefonní linku a uprchl s dokumenty, které sebrali strážnému.

Po útěku z tábora

Několik dní po útěku kontaktoval jednotky Zemské armády. 25. srpna 1943 se dostal do Varšavy a přidal se ke zpravodajskému oddělení Zemské armády. Ta se však poté, co přišla o několik agentů při průzkumu okolí tábora rozhodla, že nedisponuje dostatkem sil, aby mohla tábor dobýt bez pomoci Spojenců. Pileckeho detailní zpráva byla zaslána do Londýna, kde se však domnívali, že jsou informace o německých zvěstvech v Osvětimi značně zveličené. Britské úřady proto zamítly leteckou podporu pro operaci Zemské armády, která měla osvobodit vězně z tábora. Zemská armáda v reakci na to zhodnotila, že nedisponuje dostatečnou silou, aby tábor napadla sama. Sovětská Rudá armáda, která byla v roce 1944 v útočné vzdálenosti od tábora, neprojevila žádný zájem zúčastnit se společné akce se Zemskou armádou a Svazem vojenské organizace k osvobození tábora. Pilecki - do doby, než se zapojil do varšavského povstání - měl na starosti koordinaci aktivit Zemské armády a Svazu vojenské organizace, a v rámci svých možností poskytoval Svazu podporu. 23. února 1944 byl povýšen na rytmistra (kapitána jezdecktva) a přidal se k protikomunistické organizaci NIE, která vznikla jako tajná složka v rámci Zemské armády; jejím cílem bylo připravit se na odboj v případě možné sovětské okupace.

Varšavské povstání

Když 1. srpna 1944 vypuklo varšavské povstání, přihlásil se Pilecki ke skupině Chrobry II Zemské armády. Zprvu bojoval, aniž by prozradil svou skutečnou hodnost. Později, když mnoho důstojníků padlo, prozradil svou totožnost a ujal se velení. Jeho jednotky držely opevněnou oblast, známou jako „velká bašta Varšavy“ - jedna z nejdůležitějších povstaleckých pevností a působila značné potíže německému zásobování. Baštu se podařilo udržet po dva týdny, během nichž museli obránci čelit neustálým útokům německé pěchoty a obrněných jednotek. Před kapitulací povstání schoval několik zbraní v soukromém bytě a nechal se zajmout. Zbytek války strávil v německých táborech pro válečné zajatce v Łambinowicích ve Slezsku a Murnau v Bavorsku. 9. července 1945 byl Pilecki osvobozen ze zajateckého tábora a nedlouho poté se přidal k 2. polskému sboru, umístěnému v Itálii, kde napsal monografii o Osvětimi. Jak se vztahy mezi polskou exilovou vládou a Polským výborem národního osvobození zhoršovaly, přijal v září 1945 rozkaz od generála Władysława Anderse, aby se vrátil do Polska s falešným průkazem totožnosti, s úkolem shromažďovat zpravodajské informace pro exilovou vládu. Do Polska se vrátil v říjnu 1945 a začal organizovat zpravodajskou síť. Počátkem roku 1946

se polská exilová vláda rozhodla, že poválečná politická situace neskýtá naději pro osvození Polska a nařídila všem partyzánům, kteří se dosud ukrývali v lesích, aby se buď vrátili ke svým běžným životům nebo utekli na Západ. V červenci téhož roku byl Pilecki informován, že jeho krytí bylo prozrazeno, a dostal rozkaz opustit zemi. To však odmítl. V dubnu 1947 začal shromažďovat důkazy o sovětských zvěrstvech a obviněních Poláků (převážně členů Zemské armády a 2. polského sboru) a jejich popravách či věznění v táborech sovětského gulagu.

Soudní proces

8. května 1947 byl Pilecki zatčen ministerstvem veřejné bezpečnosti. Před vlastním soudním procesem byl opakovaně krutě mučen, ale neprozradil žádné informace.

V procesu 3. března 1948 proti němu svědčil mimo jiných Józef Cyrankiewicz, budoucí polský premiér a sám přeživší z koncentračního tábora Auschwitz. Pilecki byl obviněn z nelegálního překročení státní hranice, používání padělaných dokumentů, vyhýbání se službě v armádě, přechovávání nelegálních zbraní, špionáže pro generála Anderse, špionáže pro „zahraniční imperialismus“ a přípravy atentátu na několik představitelů ministerstva veřejné bezpečnosti. Pilecki odmítl obvinění z přípravy atentátu a špionáže (přiznal, že předával informace 2. polskému sboru, za jehož důstojníka se považoval, a z toho důvodu tvrdil, že neporušil žádné zákony), v ostatních bodech obžaloby se přiznal. 15. května byl společně se třemi druhy odsouzen k trestu smrti. O deset dní později byl 25. května 1948 popraven v Mokotovské věznici ve Varšavě. Během posledního rozhovoru s manželkou jí sdělil: „Nemohu žít. Zabíli mne. Osvětím byla ve srovnání s nimi jen drobnost.“ Jeho poslední slova před popravou zněla: „Ať žije svobodné Polsko!“. Jeho hrob nebyl nikdy nalezen, ale předpokládá se, že je pohřben na varšavském hřbitově Powązki. Po pádu komunismu byl k uctění jeho památky vztyčen symbolický náhrobek na hřbitově Ostrowa Mazowiecka. V roce 2012 proběhl na hřbitově Powązki průzkum s cílem najít Pileckého ostatky.

Soudní proces s Pileckým byl součástí procesů se členy Zemské armády a dalšími osobami napojenými na polskou exilovou vládu v Londýně. Witold Pilecki a všichni ostatní, odsouzení v politických procesech, byli rehabilitováni 1. října 1990. V roce 1995 byl *in memoriam* vyznamenán řádem Polonia Restituta a v roce 2006/2007 získal *in memoriam* nejvyšší polské vyznamenání - Řád bílé orlice. 6. září 2013 byl ministrem národní obrany posmrtně povýšen do hodnosti plukovníka. V téže roce byl prokurátor Czesław Łapiński a další, kteří se podíleli na Pileckého odsouzení, obviněni z podílu na jeho vraždě. Cyrankiewicz, který proti Pileckému svědčil, zemřel již v roce 1989. Prokurátor Łapiński zemřel v roce 2004 ještě předtím než soud dospěl závěru.

NA SLOVENSKU JE OVELA VIAC POCTIVÝCH LUDÍ, NEŽ SME MOŽNO EŠTE PRED ROKOM TUŠILI

projev Martina M. Šimečka na protestu

V marci sme začali chodiť na námestia, otrasení vraždou Jána a Martiny. Niektorí sme možno verili, že táto vražda otrasie aj svedomím vládných politikov, ale čo sa stalo? Ich len na chvíľu striaslo od strachu, že prídu o moc, ale vzápätí ich to prešlo a vládnú si ďalej. Dozvedeli sme sa, že nevládnú v našom záujme, ale vo svojom vlastnom. Na vlastnej koži to zakúšajú učiteľia aj farmári, vedci aj ľudia žijúci v chudobe.

Od toho hrozného marca sme sa dozvedeli ešte veľa hrozných vecí. Dozvedeli sme sa, že žijeme v cynickom štáte, ktorému vládne premiér, čo rád ukazuje svoj traktor, ale nie svoj luxusný byt. Že žijeme v pokryteckom štáte, ktorého predseda parlamentu sa verejne pýši titulom, ale pred verejnosťou tají, za čo ho dostal.

Ale najmä sme sa dozvedeli, že žijeme v zvrátenom štáte, ktorý považuje zlodějov za privilegiovanú vrstvu a slušných ľudí za podvodníkov. Všetko je tu naopak ako v tej rozprávke, kde sa piesok leje a voda sa sype. A že tento štát je nielen zvrátený, ale aj rozvrátený. Naša verejnoprávna televízia je zničená, naše letisko sa stalo eldorádom pre únoscov, naše colnice slúžia čínskej mafii, ktorá cez nás okráda celú Európu a akoby to nestačilo, ešte nám aj

každú chvíľu zhorí nejaký vlak.

Toto všetko sme sa dozvedeli za posledného pol roka, hoci sme to možno tušili už predtým. Lenže vražda Jána a Martiny rozjatriła naše nervy, citlivela naše mysle, zbystrila našu pozornosť a odrazu vidíme to, čo sme možno ani nechceli vidieť.

No dozvedeli sme sa aj to, že v tejto krajine žijú slušní a odvážni ľudia dokonca tam, kde sme to už nečakali - v polícii a na prokuratúre. Ak naozaj vypátrajú vrahov a objednávateľov vraždy Jána a Martiny, dozvieme sa pravdu o tomto štáte, ktorá bude možno ešte desivejšia, než dnes tušíme.

Lenže ešte dôležitejšie je, aby smrť Jána a Martiny neprestala jatriť naše duše, aj keď to bolí. Naša bolesť je však ničím v porovnaní s ich obeťou. Sú po smrti, ale zároveň sa stali živúcimi svedkami našich postojov a činov, za ktoré sa im budeme navždy zodpovedať.

A práve toto sme sa za toho pol roka dozvedeli sami o sebe. Dozvedeli sme sa, že na Slovensku je oveľa viac dobrých a poctivých ľudí, než sme možno ešte pred rokom tušili. Títo ľudia vytvorili spoločenstvo otrasených. Toto spoločenstvo je darom od Jána a Martiny. Ak ho prijmem, jedného dňa budeme žiť v slušnom štáte.

TICHÁ DEMONSTRACE

Letos 25. srpna se desítky lidí účastnily na Rudém náměstí tiché připomínky 50. výročí protestu osmi sovětských disidentů proti invazi vojsk Varšavské smlouvy do Československa v roce 1968.

Moskevský soud tři z nich odsoudil k peněžitě pokutě. Opozičního politika Leonida Gozmana, lidskoprávního aktivistu Sergeje Šarovova-Delonema a jejich kolegyni Anně Krasovické, za účast v „nepovolené demonstraci“ v centru Moskvy za pokus o rozvinutí plakátů, připomínajících tehdejší demonstra-

ci i současné politické vězně v Rusku, dostali Gozman a Šarov-Delone u soudu každým pokutu ve výši 20 tisíc rublů (necelých 7000 Kč), v případě Anny Krasovické jde o částku 15 tisíc rublů (cca 5000 Kč).

Česká sbírka

Kolegium Paměti národa, tedy volné sdružení podporovatelů české neziskové organizace Post Bellum, vyhlásilo v polovině září veřejnou sbírku na zaplacení pokuty pro Gozmana, Šarova-Deloneho a Krasovickou.

Leonid Gozman a Sergej Šarov-Delone zadržení ruskou policií 25. srpna 2018 na moskevském Rudém náměstí

AKTUALITY

Česká křesťanská akademie zve vždy v 19. h. do evangelického kostela na přednášky:
- 20.10. - europoslance Pavla Svobody:
„Křesťan a Evropa“.
- 17.11. - Petera Moree:
„Letohradsko a založení republiky, přínos dr. Fr. hraběte Lutzow“.

Přátelství Boha křtem přijal

30.9. Jonáš Čanda
Konrád Tobiáš

Lásku, úctu a věrnost si slíbili

8.9. Jiří Štěpán a Šárka Pospíšilová

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

4.9.	Václava Maixnera	74 let
6.9.	Marii Navrátilovou	67 let
7.9.	Jindřišku Malou	75 let
10.9.	Jaroslava Richtra	88 let

PODĚKOVÁNÍ

Děkujeme paní Renátě Prokopcové za přednášku: „Nebudme na konec života sami“.

Děkujeme všem dobrovolníkům, kteří - koordinováni Františkem Kylarem st. - na konci září vyjmuli původní betonové dlaždice na dolním kunčickém hřbitově a přichystali šterkové lože pro nové chodníky ke kostelu sv. Kateřiny. Na tento stav naváže dodavatelská firma pokládkou pískovcové dlažby. Dílo by mělo být dokončeno do kunčického posvícení, přičemž svépomocné práce přispěly k jeho zlevnění a zrychlení realizace.

Děkujeme Vám všem, kteří jste připravili Svatováclavskou slavnost. Slavíme jí nejen letohradskou pouť, ale také státní svátek. Děkujeme všem účinkujícím za hodnotný program a těm, kteří připravili dokonalé pochoštění a obsluhovali hosty. Děkujeme i všem ostatním, bez nichž by slavnost nebyla nebo měla vadu na kráse. Díky Vám jsme měli co lidem nabídnout. Děkujeme i všem návštěvníkům, doufáme, že jste byli spokojeni jako my. /v

LETOŠNÍ OPRAVY KOSTELŮ

Oprava střech kostela sv. Václava je víc vidět než oprava ambity kaple na Kopečku. Vše bude brzy hotovo. Velice se těším, až Vás - možná poslední neděli v říjnu - pozveme na Kopeček. Těším se, že znovu oceníte architektonickou nápaditost našich předků, velkorysost šlechtických zadavatelů kaple a výtvarnou a řemeslnou dovednost těch, co areál postavili. A oceníte také úroveň firmy opravující „Kopeček“ a pečlivou práci jejich řemeslníků. /v

ZPRÁVY Z CHARITY

KLUB ALFA-OMEGA

Oblastní charita Ústí nad Orlicí otvírá prostor pro setkávání lidí, kteří se vyrovnávají se ztrátou blízkého člověka. Naše společnost vytěsnila z veřejného prostoru smrt, její projevy i prožívání smutku. Svůj zármutek často potlačujeme a skrýváme. Ztráta blízkého člověka je pro pozůstalé vždy bolestná. Tyto zkušenosti jsou nepřenosné, a je důležité sdílet je s těmi, kteří nám rozumí, protože podobnými zážitky sami prošli. Právě mluvení a naslouchání druhým je hojivé.

Domácí hospic ALFA-OMEGA, který provozuje Oblastní charita Ústí n. Orl., otvírá prostor, kde si žal můžeme dovolit - místo, kde je možné o těchto věcech mluvit, pochopit je a třeba i pomoci druhým, kteří jsou na začátku truchlení.

Klub ALFA-OMEGA je otevřen všem, kdo potřebují sdílet prožitě. Jednou měsíčně se scházíme v Klubu u stolu s kávou nebo čajem nad tématy kolem umírání, zármutku či odpuštění. Každý se zapojí do té míry, do jaké sám chce.

Místo: Oblastní charita Ústí nad Orlicí, ulice 17. listopadu 69

Kdy: 18. října, 22. listopadu, 13. prosince

Čas: 15:30 - 17:30 hod.

Bc. Martina Procházková, tel. 731 402 331, e-mail: martina.prochazkova@uo.hk.caritas.cz

Renáta Prokopcová, tel. 739 383 597, renata.prokopcova@uo.hk.caritas.cz, informace o domácí hospicové péči

JAK SE NENAPÁLIT PŘI PODOMNÍM PRODEJI:

V Občanské poradně se v poslední době množí dotazy klientů spojené s podomním prodejem elektřiny či plynu. I když je v mnoha městech a obcích podomní prodej zakázán, stále se najde dost lidí, kteří podomním prodejcům své dveře otevřou a podlehnou jejich nátlaku.

Podomní prodej představuje riziko zvláště pro zranitelné skupiny osob, zejména pro osaměle žijící seniory.

1. Nepouštějte k sobě domů neznámé osoby
Nikoho cizího nepouštějte do bytu či domu. Vyžadujte prokázání totožnosti od všech osob a jejich totožnost si následně ověřte u firmy, která je k takovému úkolu zmocnila.

V případě pochybností informujte o pohybu podezřelých osob obecní/městský úřad či státní/obecní policii. Stejně postupujte v případech, kdy je v obci zakázán podomní prodej.

2. Nikomu neukazujte žádné doklady

Pokud nejste pevně rozhodnutí o změně dodavatele, neukazujte nikomu žádné doklady o stávajících dodavatelích energií, o vyúčtování energií, nepředkládejte doklady SIPO, ani osobní doklady.

3. Přemýšlejte o tom, k čemu se chcete zavázat

Při uzavírání smlouvy o sdružených službách dodávky elektřiny nebo plynu řádně zvažte, zda uzavřete smlouvu na dobu určitou nebo neurčitou. Obojí má své výhody i nevýhody.

4. Než podepíšete, důkladně přečtěte

Nevěřte slibům podomního prodejce. Nevěřte-li si jistí nabídkou, nepodepisujte nic na místě, nechte si čas na rozmyšlenou a proberte nabídku se svými blízkými, např. příbuznými. Nenechte se pod pohrůzkou výhodnosti nabídky v určitém časovém období přinutit k podpisu, kterého byste později litovali. Dále je třeba pamatovat na stávající smlouvu a zjistit dobu ukončení této smlouvy s dodavatelem tak, aby se předešlo pokutě, většinou z důvodu nedodržení sjednané doby smlouvy.

5. Když už jste podepsali

Pokud jste smlouvu podepsali a své rozhodnutí chcete změnit a záležitost vyřešit bez sankcí, můžete u smluv uzavřených mimo obchodní prostory (u Vás doma, po telefonu nebo internetu) od uzavřené smlouvy odstoupit nebo smlouvu vypovědět. Odstoupení od smlouvy je v tomto případě možné ve lhůtě 14 dnů ode dne jejího uzavření. Bez sankcí můžete výpověď podat ve lhůtě do 15 dnů od zahájení dodávky elektřiny nebo plynu.

6. Pokud nejste spokojeni s postupem obchodníka

V případě, kdy nejste spokojeni, můžete se obrátit na Energetický regulační úřad (e-mail: podatelna@eru.cz, tel. 564 578 666).

Služby občanské poradny jsou poskytovány bezplatně, jsou určeny všem lidem, kteří se dostali do nepříznivé sociální či životní situace, nebo jim taková situace hrozí, situaci neumí sami řešit a potřebují pomoc.

Informace o provozní době a kontakty na občanskou poradnu najdete na www.uo.charita.cz nebo je získáte na telefonu 734 281 415.

Nebojte se proto na nás obrátit, rádi se Vám budeme věnovat.

Pracovníci Občanské poradny Ústí nad Orlicí

O LEDAČEM...

Tak sbohem, chaloupko, sbohem, Kyšperku, říkála jsem si dnes odpoledne celá dojatá, že po tak krásném létě musím zase do Prahy. To dojetí netrvalo dlouho. Vlak na Ústí měl zpoždění, a to je vždycky sázka do loterie hned nadvakrát, zda se v Ústí přestup stihne a kde že souprava zastaví. Lehce zvedlý krevní tlak dostal zásah hned naplno, vlak na Prahu stál v dálavách na naprosto neočekávaných kolejích, služební hlášení zanikalo ve hřmotu dalších projíždějících souprav, světelné cedule neříkaly vůbec nic, taky proč by tak činily a nakonec za těmi, kteří problém pochopili o něco dříve, uběhnout sto metrů se zátěží, to je přece pro starou bábu legrace.

Ústecké nádraží je námět pro horor, kdyby někdo hledal nejhorší nádraží, určitě by vyhrálo, myslím si já.

Dojetí z opuštění rodného města bylo pryč. Z dalších nádraží na mne hleděla v nadživotní velikosti tvář Tomia Okamury. (Já nevím, proč se mi vždycky při připomenutí jeho jména vyrojí v paměti dávná babiččina říkanka, je z doby 1.světové války: Jede fůra z Port Artura, na ní sedí Kanimůra.) Ten pán se mi kdysi, když vyprávěl o tom, jak se pere s životem, docela líbil. Teď se mi jeho stále nakvašené, rozzlobené, euforické řeči vůbec nelíbí. Nevěřím mu.

A v Praze je vůbec legrace, když si čtete, že: Z pětky uděláme jedničku (jak asi?), nebo úžasná věc, kde kdo má přímý telefon na šéfa strany (copak v jeho nebo v jiných stranách je šéf utajován a straníci s ním nesmějí mluvit?), a kupa jiných pošetilostí počínaje levnou vodou a konče spoustou slibů, co všechno bude zadarmo.

Jak dobře se čtou a důvěru vzbuzují volební tiskoviny z toho mého Kyšperka, kde nikdo nic neslibuje, ale vypočítává a sděluje za kolik který chodník, silnice, rekonstrukce, stavba by se měl v dalším období realizovat. A na mnoha místech se netají tím, že ledaco bude možné jen s příspěvím dotací nad rozpočet města. Nohy na zemi, rozum v hlavě a snaha sloužit svému městu. Tak to na mě působí.

Vždycky, když přijedu do Kyšperka, teda do Letohradu, zažiju nějaké překvapení.

Moc bych třeba chtěla mluvit s těmi, kdo nedbajíc deště a přenáravné fronty prošli mimořádně otevřenými provozny O EZ. Ta rozloha! To vnitřní uspořádání svědčící o promyšleném řádu! Ta automatizace! Nerozuměla jsem ničemu a byla jak Alenka v říši divů. Tohle že je možné v kraji, kde bylo obživou tkalcovství, obrábění dřeva a bramborářství? Tohle že je ten podnik, který za mého dětství začínal v jedné přízemní haličce u Petříkova mlýna?

A z jiného soudku. Koncerty, recitační odpoledne, divadla, poutí hned několik, jmenuju alespoň Kopečkovou a Václavskou, sportovní události, dojemná péče o malé soutěživé sportovce, ale i o ty, co si jen tak chtějí protáhnout tělo, výstavy zahrádkářů... no, řekněte, dá se zapomenout na koncerty na náměstí

Říkají moje o všech věcech,
Řa ty to trpělivě snášíš.

Jako když vítr, který hladí větve,
říká: můj strom.

A vůbec nevímají,

že vše, co uchopí, hned začne sálat
a hrozí popálit jim prsty

a udržet to nelze.

Říkají můj - tak jako v řeči s druhy
plebejec tvrdí: „Kníže je můj přítel,“
zejména když je kníže hodně vzdálen.

Říkají moje o všech cizích plotech,
však pána svého domu nepoznali.

Říkají moje, mluví o majetku
(třebaže každá věc se zavře, sotva se k ní blíží)
tak jako šejdíř bezduchý, jenž slunce
anebo blesky prohlašuje svými.

Tak říkají: můj život, moje žena,
můj pes, mé dítě - přitom musí vědět,
že všechno kolem: život, žena, děcko
i pes, jsou něčí stvoření, jež oni
tak jako slepci sotva nahmatají.

S jistotou tohle známo pouze velkým,
ti touží oči mít. Však oni druzí
nechtějí slyšet, že pouť jejich vratká
se žádnou věcí vůkol nesouvisí,
že nazí jsou a odvřeni věcmi
a majetnictví jejich neuznáno;
že ženu mohou vlastnit tak málo co růži,
jež je tu sama, cizí, pro všechny.

na konci léta, ty připomínající 710 let města?
Co všechno se tu děje a jak asi velká je ta skupina lidí, kteří organizují, vymýšlejí, účastní se, nehledí ani na čas, ani na odměny. Chtěla bych je znát a děkovat jim.

Alespoň jedno poděkování tu vyslovím. Za partu dávných studentů, kteří si dali po mnoha letech sraz v Letohradě a rozhodli se prozkoumat náš zámek. Ujala se jich ochotně ve zcela mimořádném čase - v sobotu odpoledne - průvodkyně z muzea a pečovala o ty špatně chodící, ale zvědavé hosty jako o vlastní rodinu. Moc se jim u nás líbilo. Díky, paní Míňarová!

Tak mile živo je u nás doma. A krásně na pohled. Jak hezký pohled je teď na domečky Na Zídce, jak zkrásněla cesta k nádraží. Až se rozrostou koruny stromů, bude tam pro pěšáky vlidno i za podobných veder, jako byla ta letošní. To všechno a mnoho jiného je práce lidí, kteří mají tohle město rádi a slouží mu.

Někteří mají tu službu vlastně v popisu práce. Sice se o nich mluví jako o komunálních politikách, ale ti rozumní vědí - já si troufnu tvrdit, že právě ti v Letohradě vědí - že jsouce zvoleni, jdou sloužit.

Když jsem se jako dítě nějak prohřešila a pak slibovala nápravu, říkávala moje babička: „Sliby se slibujou, blázní se radujou“.

Přeju vám, moji milí v Letohradě, abyste liché sliby prokoukli a šanci radovat se bláznům nedali.

EN

ČLOVĚK CHTĚL, ALE NEMOHL - TO BYLO NA TĚ DOBĚ NEJHORŠÍ

Kolo je jeho život. Najel na něm tolik kilometrů, že by 15x objel zeměkouli. Z osmiset závodů své sportovní kariéry jich osmdesát vyhrál. Sport - to je vítězství i zklamání, radost i slzy trpkosti. Jiří Kvapil, jeden z nejlepších československých cyklokrosařů v letech 1972-1981 o tom ví své.

Narodil se v r. 1950 v Nové Pace Josefu a Jaroslavě Kvapilovým, kteří už měli tři děti: Josefa (narozen 1938), Jaroslava (1940) a Hanu (1947). „Otec pracoval v továrně Jína v Lomnici n. Popelkou, a po přestěhování do Staré Paky dělal účetního velkoobchodu. Na konci války stál otec v Lomnici nad Popelkou na náměstí ve skupině asi dvaceti mužů, kteří čekali, jestli je Němci zastřelí nebo ne. Naštěstí nakonec dostali rozkaz, ať nestřelí... Matka měla obchod s textilem. Po mém narození do obchodu vtrhli komunisté se zbraněmi, zboží zabavili a matku na jeden rok zavřeli. Propustili ji až na nátlak okolních žen, že má doma malého syna. Zboží bylo nějaký čas na návisi vystaveno pro výstrahu s upozorněním, že jsme okrádali stát. Potom dělala matka dispečerku u Českých drah.“ Žili skromně a rodiče vedli své děti ke sportu. „Hodně nám pomohl starší brácha, koupil nám lyže, kolo, brusle, hodně se o nás postaral, protože rodiče tolik peněz neměli.“

Základní školu vychodil Jiří v Staré Pace, a už tam závodil za Rudou hvězdu (RH) Valdice. Pak se vyučil elektrikářem v Hradci Králové pro podnik Kovodřevelektro Hořice v Podkrkonoší. „Jezdil jsem do školy do Hradce Králové, praxi jsme měli v Jičíně a v Nové Pace. V Rudé hvězdě Hradec Králové potřebovali do cyklistického družstva závodníka, tak jsem přestoupil z Rudé hvězdy Valdice tam. Trénoval nás František Konečný, který se o nás velice dobře staral. Naším úspěchem bylo druhé místo na mistrovství České republiky družstev.“ Cyklistika byla oblíbeným československým sportem a sportem žila také celá rodina Kvapilových. Nejstarší Josef byl fotbalový brankář, Hana ráda cvičila, Jaroslav byl v letech 1958-1968 známý a úspěšný silničář. Pro Jiřího byl Jaroslav vzorem. „Mým životním příběhem byl sport a bratr byl mým velkým vzorem. Dělal nejdřív atletiku, ale pak si brigádou vydělal na kolo. Říkal, že při běhu musí pořád makat, ale na kole se může z kopce svést. Tak to vyhrálo kolo. Dařilo se mu na silnici i v cyklokrosu, v družstvech i jednotlivcích.“ Čtyřikrát jel Závod míru, tehdy oblíbený závod, jehož trasa vedla mezi Prahou, Berlínem a Varšavou, dvakrát byl mistr ČSSR na silnici, dvakrát mistr republiky v družstvech, jednou vyhrál mistrovství ČSSR v cyklokrosu, v Itálii v Římě vyhrál Cenu osvobození Říma. „V té době se u nás jezdilo hodně etapových závodů po Československu a jeden rok Jarka všechny vyhrál. Jel „malou Tour de France - amatérský závod Tour de Lavenue, závod kolem řeky sv. Vavřince v Kanadě, jezdil na přípravu na Kubu, do Alžíru. Byl to prostě Pan cyklista. Chodili jsme mu s kluky z vesnice fandit. Bylo

nás hodně, co jsme za ním jezdili – vzali jsme si ruksak na záda a jeli jsme buď na kole nebo vlakem.“

Jiří začal s kolem v r. 1965, když mu bylo 15 let. Kluci z hor denně trénovali, chtěli být jako Jaroslav. O tři roky později Jiří vyhrál první závod „Branou Krkonoš“ v Úpici. Jaroslav měl za sebou primát v mistrovství republiky z r. 1967, a v Úpici byl středem pozornosti fanoušků, ale i soupeřů, kteří si ho hlídali. V kategorii mužů skončil na 6. místě. Zato Jiří, který závodil za starší dorost, poprvé zvítězil.

Do Švédska

„Po vyučení, v září 1968, mě bratr pozval, jestli s ním nepojedu na závody do Vídně. Mě to lákalo – poprvé bych se dostal na Západ. Tak jsme naložili kola a vyrazili směr Vídeň. Za Mikulovem mi bratr řekl, že už se nechce vrátit zpět, jestli s ním pojedu dál. Já jsem samozřejmě souhlasil, protože jsem se v něm viděl. Ve Vídni měl už zajištěno ubytování u českého kamaráda, čekali jsme na vízum. Ale tehdy nám na českém velvyslanectví řekli, že tam nemůžeme být, protože u nás mezitím došlo k srpnovým událostem. A tak jsme zamířili do Švédska.“

Tehdy nejlepší družstva ČSSR jezdila na závody do Švédska. Týkalo se to RH Plzeň nebo Dukly Brno, za kterou závodil i Jaroslav Kvapil. „V té době už byl ve Švédsku bratrův kamarád, Josef Wolf, takže se bratr rozhodl, že tam pojedou také, a mě vezme s sebou. Vyběhal vízum a jeli jsme.“

Z Vídně napsal Jaroslav pohled svému švagrovi, Ladislavu Dvorskému. Stálo v něm: „Situace se změnila, zajed' k rodičům, už se nevrátíme.“ Dvorský tedy zajel na motorce ke Kvapilovým do Staré Paky a sdělil jim tuto smutnou a nečekanou novinu. Oba byli šokováni, protože o synově rozhodnutí zůstat na Západě neměli potuchy, a plakali. U Kvapilových se ještě ten den objevil bílý Žigulík, ze kterého vystoupili dva muži a šli přímo k nim. V ruce měli ofocený pohled, který dostal švagr. Prokazatelně už o všem věděli, a vystavili Kvapilovy tvrdému psychickému nátlaku. Po čtvrt hodině přijelo jiné auto s jinými muži a opakovalo se totéž.

„Ve Švédsku jsme necelý měsíc pobývali v táborech pro imigranty, kde jsme dostali ubytování, jídlo a museli jsme se učit švédsky. Pak nám dali možnost vybrat si zaměstnání a vzali nás na prohlídku závodu na výrobu automobilových motorů v městě Skövde. Bratr byl vyučený soustružník, já elektrikář. Líbilo se nám to, takže jsme přijali práci pro automobilku Volvo – bratr vyráběl díry do cylindrů, já jsem vyvažoval a pak brousil klikové hřídele. Hodně mně to tam dalo, musela se odvádět kvalitní práce, na rozdíl od práce tady v té době.“

Rodiče zatím byli doma vystaveni nátlaku tajné bezpečnosti, vyčítali jim, že jsou příbuzní

emigrantů. Po celou dobu než se Jiří vrátil zpět domů, plakali. Jiřímu se stýskalo, a také neměl absolvovanou základní vojenskou službu. „Po devíti měsících jsme se s bráchou domluvili, že já se vrátím domů. Tehdy prezident Svoboda vydal výzvu všem, kdo utekli za západní hranice, že kdo se vrátí do konce června, nebude potrestán, bude s nimi slušně zacházeno a umožněno zapojit se do normálního života. Vrátil jsem se tedy zpět. To víte, bylo to pro mě těžké. Bylo mně to líto – brácha byl můj vzor, a najednou za ním spadla klec. Ale domluvili jsme se takhle kvůli rodičům, aby je to tady netrápilo. Tak jsem se aspoň já vrátil.“

Rodiče byli rádi, že jsem doma.“ Jiří dojel vlakem do Děčína. Tam ho zavřeli na celnici a sepsali všechny věci, které vezl. Zaplatil clo za rádio a šustákovou bundu a po čtyřech hodinách ho propustili. Po příjezdu domů ho odvezli na dvouhodinový výslechu do Jičína. „Ptali se, s kým jsem se tam scházel, kdo z Čechů tam byl atd. Ale kromě toho si nemůžu nijak stěžovat, že bych trpěl. Rodiče tím trpěli nejvíc. Když jsem se vrátil, to sledování skončilo. Nastoupil jsem zpět do Kovodřevoelektro Hořice a začal závodit.“

Bratr Jaroslav celou situaci také těžce nesl, vyčítal si, že vzal Jiřího s sebou. Občas poslal rodičům dopis, který se s největší pravděpodobností cenzuroval. Musel si vyrovnat vztah s republikou – vyplatit sebe, ženu a dvě děti z toho, co zde od státu dostal (školy apod.). Vyměřili mu určitou částku, kterou musel státu zaplatit, tím byl právně volný, a mohl později legálně přijet do ČSSR.

Po návratu domů a vojna

Brzo po návratu Jirka začal opět závodit. Měl v hlavě jen cyklistiku, ale čekala ho dlouhá série ran pod pás od Ústředního výboru Svazu cyklistiky. Než se postupně začlenil zpět, několikrát ho vyhodili od startu. To se stalo hned na prvním závodě „Krkonošská pravda“ – kde ho vyhodili ze startu a několikrát přitom slyšel slova „...ty posranej emigrante...“ Domů přijel se slzami trpkosti. Mezitím mu také domů přišel dokument, že jako nespolehlivý emigrant bude přidělen na vojné k útvaru beze zbraní. Prezident Svoboda garantoval, že kdo se na jeho výzvu vrátí do ČSSR, nebude trpět žádnými ústrky. Skutečnost ale byla jiná. Proto švagr Dvorský v té době napsal jménem Kvapilových na prezidentskou kancelář.

Jiřího čekala vojna: „První náznaky byly, že půjdu k PTP, ale protože jsem opět začal závodit a měl nějaké úspěchy, dostali mě bratrovi kamarádi do Rudé hvězdy (RH) Plzeň. Karel Bouška a Josef Křivka se zasloužili o to, že jsem se do RH dostal, přestože bratr emigroval. Pan Bouška jezdil tak dlouho na vojenskou správu do Jičína, až to dopadlo. První rok jsem začal jezdit silnicí. V Bukurešti jsem měl ale pád s otřesem mozku, a tak jsme se domluvili s tre-

nerem Honzou Kubrem, že zkusím cyklokros. Vyhrál jsem extraligu a dostal jsem se jako náhradník do čs. reprezentace do družstva, který 1972 jelo v Praze mistrovství světa v cyklokrosu. Miloš Fišera tehdy dosáhl krásného druhého místa.“

Jiřího úspěchy v cyklokrosu ale nedaly někomu spát. Šířila se aféra, že v RH Plzeň jezdí emigrant. Ocitl se doma – s taškami a kolem, voják v civilu. Dvorský znovu napsal prezidentovi republiky, že je zklamán jeho garancí slušného zacházení. Do dvou týdnů mu přišla odpověď se slibem nápravy.

Trenér Kubr věděl, že Jirka je špičkový cyklista a rozhodl se jednat: „Šel za šéfkým nejvyšším, panem Mudrou, a ten mě jako vojáka základní vojenské služby přeřadil do RH Praha k tenisům. V té době jsem měl pět postelí, na kterých jsem během týden spal – v RH Plzeň, v Praze, doma u rodičů, v Hradci Králové a na hotelích při závodech. Mysleli si, že mě potrestali, ale já jsem to všechno bral jako trénink. Přišel telegram: „Jirko, čekej tam a tam, zítra jedeš na závody“ Třeba jsem jel ze Žďáru do Hradce na kole – ještě po závodech. Měl jsem takový batůžek na záda, který mně šil brněnský matador Vlasta Bartoš. Měl takový širší pruh, asi 6 cm, aby to netlačilo, a s tím jsem absolvoval zbytek vojenské služby. Do rozkazu jsem dal, že ve čtvrtek musím být v Plzni, protože v pátek se odjíždí na závody. Tak jsem vybral rentu na týden, což bylo asi tři sta korun (42,50 Kčs na den), ze středy na čtvrtek jsem přespal v Praze, ve čtvrtek ráno sedl na kolo a jel jsem do Plzně. V pátek ráno se vyráželo na závody do Brna nebo jinde po republice, po závodech v neděli odpoledne mě vzal Láda Pícek do Hradce Králové, kde jsem přespal nebo jsem jel ještě k rodičům do Staré Paky. V úterý se na Malsůvickým stadionu v Hradci jezdila kritéria, tak jsem v úterý sedl na kolo a jel ze Staré Paky do Hradce a večer jel ještě potmě zpátky. Ve středu ráno jsem sedl na kolo a jel ze Staré Paky do Prahy. A takhle jsem prožil vojnu. Až na poslední měsíc – kdy jsem měl na soustředění v Plzni pád, takže jsem měsíc marodil se zlomenou klíční kostí.“

Na cyklistickém výsluní

Po vojné se Jiří v r. 1973 oženil a vzal si Dagmar, roz. Nejezchlebovou. V letech 1974 a 1978 se jim narodily dvě dcery. Jednu sezónu závodil Jiří cyklokros za Autoškolu Mladá Boleslav, pak se přestěhoval do České Lípy, kde závodil až do r. 1978. Cyklokros se většinou jezdil na Západě (Švýcarsko, Německo), což byla výhoda, protože se podíval do zemí, o kterých si většina lidí mohla jen nechat zdát. Díky tomu se také viděl se svým bratrem, který žil ve Švédsku, např. v r. 1974 za ním Jaroslav přijel do Stuttgartu na závody. „Nejhorší to bylo na hranicích v Rozvadově. Stáli jsme tam třeba dvě a půl hodiny v mraze patnáct pod nulou, nikde nikdo, jen velká závara. Nakonec někdo přišel, prošacovali nás, a po další hodině nás pustili dál. To, co dnes ujedete za osm hodin autem, jsme tehdy jeli dva dny. A nejhorší byly naše hranice. Užili jsme také hodně legrace. Bylo nás tam dost

kluků z Krkonoš, a když jsme jeli na závody od Starý Paky vlakem, a kluci postupně přistupovali, tak jsme ve vlaku užili legrace. Nejvíc vzpomínám na Miloše Fišera, on byl z Vrchlabí, já ze Staré Paky. To byl a je největší kámoš. Dřív bylo hodně závodů, závodilo se i v týdnů. To byla výhoda, protože jsme nemuseli tolik trénovat - pořád byly nějaké závody, a to byla nejlepší příprava. Dnes mají zase kluci tu výhodu, že jedou na přípravu třeba na Malorku, a nemusí se připravovat v mrazu.“

Kubr, František a Pavel Koneční - obětaví, skromní a hodní lidé - trenéři. Robert Kahoun, zvaný Myčkol - mechanik, poctivý pracant a kamarád - „Co ten se ručně kartáčem namyl kol!“ Přemek Pražák - kamarád a fotograf. Závodníci z Německa, Švýcarska, Polska, Belgie, Itálie, Holandska - nejtvrďší soupeři při závodech - se po sportovním klání proměnili v srdečné kamarády: „Jednou jsme se s nějakým Rumunem Kuzmou mlátili pumpičkami, a od té doby nám vznikla přezdívka Kuzma. Brácha byl Kuzma 1 a já Kuzma 2.“ Hrdý tatínek, který vystříhoval Jirkovi i Jarkovi články z novin, a dělal každému z nich knížku jako vzpomínku na jejich kariéru... Dvakrát zlomená klíční kost, dvakrát otřes mozku a nepočítané odřených kolen... - i to byla cyklistika Jiřího Kvapila.

A co považuje za své největší úspěchy? „V r. 1972 jsem byl mistr Československa, třikrát jsem byl na mistrovství ČSSR druhý (r. 1978, 79, 80), dvakrát jsem byl třetí (1973 a 1977), v r. 1979 jsem vyhrál Československý pohár v cyklokrosu. Měl jsem taky rád dvoudenní závody v pražské Višňovce - v r. 1975 jsem tam jako první vyhrál oba závody - v sobotu i neděli, o rok později jsem byl v sobotu druhý a v neděli jsem vyhrál.“ Jiří se účastnil čtyř mistrovství světa. Poprvé v r. 1973 v Londýně, kde skončil šestatřicátý. V r. 1975 v jednom ze závodů v Haombrechtikonu porazil celou světovou špičku a stejný rok byl ve Švýcarsku v Melchnau třicátý. Ani tam ale nezajeli podle svých představ. „Jeli jsme tam dva dny ve vymrzlém autobuse, přišli jsme tou zimou o formu. Protože se šetřilo, spali jsme na ubytování ve studeném pokoji, pak nás masér namasíroval studeným, a na start jsme přijeli nerozjetý.“

Další mistrovství světa 1977 v Hannoveru se už ale partě kluků z Krkonoš dařilo. „Vojta Červinku byl třetí, Miloš Fišera pátý, já byl desátý, Venda Pochopu kolem pětadvacátého místa. V družstvech jsme byli druží. Trenér Pavel Krejčí, zvaný Nitka, měl z toho velkou radost.“ V roce 1979 jsem mohl za Lovosice vyhrát mistrovství republiky, ale v poslední zátačce jsem se zapíchl za ohradník, který vytyčoval trať. Nemohl jsem rychle vyndat brzdovou páku z hrazení, tak jsem skončil druhý. To Pavla Konečného velmi mrzelo a mě samozřejmě taky.“ Poslední mistrovství světa absolvoval v r. 1979 v italském Saccologno. „To byl běh, ne cyklokros. Přišla totiž velká obleva, a dlouhé úseky byly rozbahněné tak, že se tam nedalo kolem jet. Jeli jsme jen kousek po asfaltu, zbytek jsme odběhali s kolem na zádech. Skončil jsem sedmnáctý.“

Návštěva bratra ze Švédska

Jaroslav Kvapil zůstal v r. 1968 i s těhotnou manželkou ve Švédsku. Ujali se jich tam čtyři bratři Petterssonovi, tehdy nejlepší cyklisté, kteří jim pomáhali. Pracoval nejdřív na tři směny v automobilce Volvo, při práci studoval. Po absolvování průmyslovky vyučoval kvalitu výroby. Později začal podnikat a zkoušel tam i závodit. Už k tomu ale neměl vhodné podmínky - protože chodil do práce, nestíhal trénovat. V r. 1979 byl Jaroslav na návštěvě v Československu. Dovolili mu přijet za rodiči a sešli se všichni ve Staré Pace. Hned po příjezdu museli odezdat pasy. Švagr Dvorský znal Jaroslava jako sebejistého, tvrdého a cílevědomého sportovce. Když se ale objevil doma, viděl ustrašeného člověka.

Politicko-výchovní pracovníci určovali osud sportovců

Rok nato, v r. 1980, měl Jiří jet do Švýcarska, ale nejel nikam. Rozhodli tak politicko-výchovní pracovníci, kteří zasahovali do veškerého dění ve sportu. „Co vím, tak minimálně dvakrát jsem kvůli nim nejel na mistrovství světa, ačkoli jsem měl jasné výsledky na účast. V r. 1978 jsem byl druhý na mistrovství republiky a měl jsem prokazatelně jet. Ale trenér nebyl ten, kdo určoval běh věcí. Trenér byl ten poslední. Běh věcí určovali funkcionáři. Mě a Miloše Fišera hodně poškodili. Velice nás to mrzelo, protože jsme se hodně snažili, a měli výborné výsledky i formu. Vždycky si něco vymysleli. Třeba mě jeden funkcionář vzal na zkoušku doping. Tak jsem šel. Jenže mezitím vyhlásili stupně vítězů, kde jsem tím pádem chyběl. Proto mně dali jako důvod zákaz to, že jsem nebyl na stupních vítězů. Jenže kdybych šel na stupně vítězů, tak by mně zase dali důvod, že jsem nešel na doping. Vždycky si něco vymysleli. Moc mě to mrzelo, že jsem byl vyřazen z reprezentace. Byly to dva závody, kdy jsem měl nejvíc natrénováno, a nemohl jsem. My jsme tak chtěli, ale nemohli. To bylo na té době to nejhorší. Chvilě beznaděje - nejradši bych tehdy se všim seknul...“

Když Jiří slyšel v televizi, že „Kvapil není schopen reprezentace, protože se nedostavil na stupně vítězů“, otevřel okna a vyházel všechny vyhrané poháry a věnce na ulici. „Talent od přírody“, jak ho hodnotil trenér Kubr, neměl příslovečnou špetku štěstí, a nikdy mu nebylo dopřáno dosáhnout toho, na co měl. Stále byli lidé, kteří na něj pohlíželi skrz prsty...

Po této zkušenosti už nikdo z týmu nedoufal, že se někomu z nich ještě podaří být mistrem světa. Miloš Fišera to ale v letech 1981-82 dokázal.

V r. 1981 zemřela Jaroslava Kvapilová, Jirkova maminka. Ten rok byly také populární závody v pražské Višňovce. V těchto závodech se Jirkovi obvykle dařilo, ale zároveň prožíval smutek z maminičiny smrti. „Když jsem přijel na závody, přišel ke mně nějaký funkcionář a řekl, ať jdu do přívěsu, kde byli rozhodčí, že mně píchne nějaký vitamín do žil. Já říkal, že se necítím dobře, ale že to je proto, že mně zemřela maminka, a že žádné vitamíny před zá-

vodem nechci. To byl možná také důvod, proč jsem skončil. Odmítl jsem něco, co na nás chtěli vyzkoušet. Aniz by nás prohlédl lékař! Nikdy předtím jsem se s ničím takovým nesetkal. Vyřazení z reprezentace bylo možná také proto, že jsem toto odmítl. Také už jsem byl na tehdejší dobu starý. Dnes se uvažuje jinak - cyklistika je vytrvalostní sport a běžně se jezdí do čtyřiceti let. Někteří nám také vyčítali, že se chceme ulít z práce, ale to nebyla pravda. Chodili jsme do práce, a pak ještě trénovali. Až potom v reprezentaci jsme dostali hodiny na trénování od státu. Já měl v Narexu Česká Lípa hodného pana ředitele Klíče, který mně dával 50 hodin a pak v Lovosicích Jarda Harvánek mně také doplácel zbytek. Takže poslední tři roky kariéry byly krásný - byl jsem amatér, ale díky této výhodě jsem žil jako profesionál - placený jako elektrikář ve 4. třídě.“

Po ukončení sportovní kariéry

V r. 1980 Jiří Kvapil dostudoval elektrickou průmyslovku v Kvapíně. A o rok později si udělal kvalifikaci trenéra druhé třídy. Pracoval v Narexu Česká Lípa, nejdřív jako elektrikář, po absolvování školy pracoval na kontrole, pak jako mistr výroby a nakonec jako energetik. Po roce 1989 přestoupil do městského podniku služeb, kde měl jako energetik na starost dvacet kotelen v okrese.

I když nesportoval závodně, sport ho stále provázel, a vlastně nikdy nesedl z kola. Dvakrát také absolvoval Vasův běh ve Švédsku (Vasaloppet) - devadesátikilometrový závod v běhu na lyžích, kterého se účastní kolem 16 tisíc závodníků. Zaběhl ho za sedm a čtvrt hodiny.

Po roce 1993 začal Jiří Kvapil sám podnikat v prodeji kol. To se mu dařilo až do důchodu, kdy přenechal firmu dceři. Dnes je v důchodu, ale stále je víc než aktivní: „Pořád máme partu, se kterou jezdíme závody, třeba dvoudenní Švermův memoriál, dnes Mladá Boleslav-Krkonoše-Mladá Boleslav s časovkami do kopce. Schází se nás teď kolem 45 a pořád udržujeme kamarádství.“ Od r. 1996 organizoval v České Lípě několik pohárů v cyklokrosu a měl tam obchod s koly.

Dnes žije v Hradci Králové, stále jezdí na kole: „Chodím ještě pomáhat kamarádovi opravovat kola. Když je potřeba, jezdím po závodech s cyklistickým týmem Elkov Hradec Králové jako druhý mechanik. A kluci mě berou - starýho dědka, poděkuji mně. Cítím se velice dobře, sport mně dal hodně, pořád se hýbu, pořád mě to baví. Pohyb je důležitý, pomůže rozehnat životní chmury. Při sportu člověk zapomene na všechno špatný. Sport mě držel celý život nad vodou...“ uzavírá Pan cyklista. Talent od přírody, jak o něm kdysi řekl jeden z trenérů, který má v nohách i v duši 600 tisíc kilometrů a v srdci opravdovce cyklistické kamarádství. I když byl vždycky druhý, nakonec přece jen zvítězil - jako člověk, který umí pomoci druhému, který se vždycky zvedne a jede zase dál...

/M

CHTĚJÍ NÁS POSTAVIT PROTI SOBĚ. A POTOM OVLÁDNOUT.

s Václavem Malým mluvil Jiří Leschtina

Jak byste nazval demokracii, k níž jsme se za téměř třicet let svobody dopracovali?

Je to kulhavá demokracie.

A na co kulhá?

Na vyspělou občanskou společnost. Mnoho lidí podceňuje volby. Mnoho lidí si neuvědomuje důstojnost sebe samého jako občana. Neuvědomuje si spoluzodpovědnost za veřejný prostor. Ale my občané jsme ti, kdo vytváří atmosféru ve společnosti. Především v menších městech a obcích, kde se lidé znají, mají přehled a záleží jim na tom, koho si zvolí do čela.

Jak vnímáte rozpoložení společnosti?

Společenská atmosféra se vyhrcoje, vytrácí se obecná slušnost. Jsme živeni strachem z migrantů - téma, které už je otrávené, ale stále přichází na přetřes. Lidé jsou rozpolcení, nezískávají si objektivnější informace, dají na výroky některých představitelů nebo některých politických uskupení. Přestávají spolu diskutovat, protože v naší společnosti často převládá postoj: Kdo se mnou nesouhlasí, je nepřítel.

Není to zvláštní? Komunisté nás odšťihávali od informací, abychom se nedokázali zorientovat. Dnes máme k dispozici veškeré informace, a stejně podléháme demagogům.

Což vyplývá z toho, že neumíme informace vyhodnocovat. Bohužel směřujeme k totalitnímu myšlení. Totalita nás ohrožuje stále, i když z jiného směru. A z jiného kouta.

Odkud hrozí nebezpečí?

Z toho, že si člověk vybírá jenom určitý druh informací, které ho utvrzují v jeho vidění světa, a ty pak absolutizuje. V tom vidím velké nebezpečí. Zvlášť když jsme zasypáváni hromadou lží a dezinformací. Ale když se člověk uzavře do izolace, do společenské a informační bubliny, ztrácí smysl pro realitu. Potom ti druzí přestávají pro něj být zajímaví, najednou se přetvoří v nepřítel. To je živná půda pro všechny demagogy a manipulátory, kteří nás chtějí postavit proti sobě, aby se nezrodila žádná velká síla - a pak ovládnout.

Mnoho lidí podceňuje volby. Mnoho lidí si neuvědomuje důstojnost sebe samého jako občana. Až příliš mnoho našich spoluobčanů je frustrováno, a pak se chytají stébla, upínají naději na jedince, kteří slibují nesplnitelné.

Neselhala tady i církev? V roce 1989 měla podporu veřejnosti a zdálo se, že sehraje podstatnější roli v obnově společnosti.

My jsme se jako katolická církev koncem 80. let nechali trochu uchlácholit. Tehdy jsme byli automaticky nahlíženi jako oponentura režimu, i díky osobnosti kardinála Tomáška, který se vzpíral komunistickým zásahům do života církve. Tím jsme získávali určitou sympatii v části společnosti, ne v celé. A najednou přišla svoboda a my jsme na tohle spoléhali. Neuvědomili jsme si, že jsme jen jednou z mnoha duchovních nabídek. A nedokázali

jsme lidem úplně srozumitelně vysvětlovat svou víru v prostředí, které o ní nic neví.

Co jste tedy měli lidem „zvěstovat“?

Že ani člověk, kterému se nedaří, třeba zkrachuje v podnikání svou nešikovností, neztrácí svou hodnotu a důstojnost. Že může svobodně a s vnitřním klidem přijmout i neúspěch. Musíme se vymezit vůči šalebné době, kdy hodnota člověka se příliš často měří jenom úspěchem. Když mluvím o Ježíšovi, zdůrazňuji, že to byl naprosto svobodný muž, který skončil zdanlivě neúspěšně, protože se nepodbízel, aby získal davy. ...

Kněží, stejně jako politici, jsou vystaveni pokušení manipulovat s lidmi, kteří jim věří. Podléhají mu někdy?

Mohu mluvit jen za sebe. Ano, je to obrovské pokušení. Mluvíte k lidem, daří se vám je oslovit, oni vám to dávají najevo. A je velmi těžké, aby člověk nepropadl sebeuspokojení a nesnažil se s nimi manipulovat a lichotit jim, nesnažil se říkat, co chtějí slyšet, jen proto, aby byl znovu chválen a podporován. To je ale naprosto nezodpovědné pohrdání lidmi a znevažování kněžského poslání.

Kardinál Dominik Duka poslal po volbách dopis Tomiovi Okamurovi, v němž píše: „Jsme na jedné lodi, spojuje nás péče o bezpečí lidí i řada dalších témat.“ Jak vnímáte tenhle jeho krok?

Takhle bych to nenapsal. Okamura je populist, vyvolává strach, někdy i nenávisť. Pokud už bych mu něco psal, pak by tam muselo být: „Doufám, že se ubráníte dalšího šíření nenávisť a netolerance“. Bez takové poznámky by to mohlo vyznít jako souhlas s něčím, s čím církev nemá a nikdy nesmí mít nic společného.

Je způsob, jakým se kardinál Duka snaží vyvažovat vztahy církve k vrcholným politikům, dostatečně nosný?

Této odpovědi bych se zdržel. On to nemá ve svém postavení snadné. Politika je oblast složitá a někdy hodně zrádná. Člověk může mít dobrou vůli, ale může se nechat zmanipulovat, může být i zneužit některými politiky.

Mají vrcholní představitelé církve vůbec vstupovat na pole politiky?

Jistěže je dobré s politiky hovořit, ale je nutno být velmi opatrný. A zvlášť se vyvarovat podpory konkrétních jednotlivců.

Jak vnímáte, že prezident Zeman, s nímž Dominik Duka dobře vychází, změnil názor a podpořil komunistický návrh na zdanění církevních restitucí?

Nechci vidět pana prezidenta černobíle, ale musím říci, že to je z jeho strany naprosto nefér. Je to politický kalkul, který se zrovna hodí. Vážím si člověka, s nímž třeba zcela nesouhlasím, ale který je konzistentní ve svých

názorech. Což tedy není zrovna případ našeho prezidenta.

Proč by prezident nemohl změnit názor?

Jednou byl zákon o církevních náhradách odhlasován, stát uzavřel s církvemi jasně formulované smlouvy. A Ústavní soud konstatoval, že ani zákon, ani tyto smlouvy nejsou v rozporu s ústavou. A kdo jiný by měl jít příkladem politikům i občanům v hájení a dodržování právní kontinuity a ústavy než prezident?

Miloše Zemana prý naštválo, že „církve se domáhala žalobami různého pofidérního majetku i po uzavření restitučních nároků, a to jak na obcích, tak na krajích“.

V žádném z těch sporů, kdy se církev a obec nebo kraje nemohou shodnout na výkladu práva, nejde o majetek, který by církvi dříve nepatřil. A právě o tom, zda na něj má nárok, rozhoduje soud, což je v právním státě úplně běžný postup, který by neměl naštvávat nikoho, tím méně hlavu státu.

Před měsícem papež v otevřeném dopise ostře odsoudil sexuální zneužívání dětí v církvi. Jak jste to přijal?

Je dobře, že to papež otevřel a zaujal nesmiřitelný postoj. Jen bych byl nerad, kdyby vznikl dojem, že co katolický kněz, to potenciální pedofil. Se sexuálním zneužitím nezletilých se střetáváme i v jiných profesích, například mezi vedoucími táborů, ale i mezi učiteli a podobně. To samozřejmě není omluva pro kněze, kteří se dopustili tak hrozných skutků.

Zůstaňme na půdě církve. V minulosti se stávalo, že kněz, který se dopustil pedofilie, byl v tichosti někam uklizen.

To je samozřejmě neomluvitelné. Musí být jasno, že jakékoliv případy, které se odhalí, budou řešeny okamžitě. Nulová tolerance. Kněz, který se toho dopustil, musí být postaven mimo službu a předán policii ke stíhání. Ale mnoho těch skutků se odehrálo v minulosti, což také není omluva.

Jak si vysvětlujete, že postižení mlčeli?

Dřív byla autorita kněží vyšší, vyplývala už z jejich církevního postavení. A oběti to mohly vnímat i tak, že když něco takového dělá pan farář, tak na tom zas tolik není. Dnes autoritu kněz nezískává svým postavením, ale především svým jednáním. To je velký posun myšlení správným směrem.

Pomohlo by zrušení celibátu?

Osobně bych byl pro dobrovolnění celibátu. Dovedu si představit v katolické církvi ženaté kněze i kněze celibátní. Ale rozhodnutí o dobrovolném celibátu by muselo padnout v nejvyšších církevních kruzích a nikoliv v jednotlivých částech církve. Pokud by nebylo přijato řešení na univerzální úrovni, mohlo by dojít k rozbití jednoty církve.

Mohou se kněží, kteří se dopustili pedofilního hříchu, dočkat odpuštění?

Oni musí především nést následky svého činu. A odčinit to nějakým pokáním, opustit prostředí, které je pro ně velkým pokušením, odejít do samoty, na léčení, upnout se na dobročinnost. Nejde jen o to, říci „lituji“, ale opravdu dát najevo, že měním svůj život. Pak je možné odpuštění.

Vy sám, odpustil jste například estébákov, který vás zmlátil při výslechu?

V tu chvíli jsem toho policajta nenáviděl. Chtěl jsem mu vlepít facu. Ale včas jsem si uvědomil, že by to bylo využito proti mně jako napadení veřejného činitele. Bojoval jsem s tím několik dnů. Ale pak jsem si řekl, že není možné nechat to v sobě hlodat. A dnes už necítím zášť k tomu člověku. A byl jsem připraven odpustit, kdyby někdy přišel a omluvil se. Což se nikdy nestalo.

Poprvé zažíváme situaci, kdy předseda vlády otevřeně proklamuje to, co dříve říkali nahlas jen extremisté: „Ani jednoho migranta do Čech“. Jak to vnímáte?

To je naprosto špatně. Utvrzuje to společnost v iluzi: Starejme se jen o sebe a budeme mít tady klid.

A nebudeme mít klid?

V dnešním globalizovaném světě nelze žít jako izolovaný ostrůvek. A nezodpovědné vyvolávání strachu z cizinců, a to i z těch, kdo přicházejí z války a nemají žádnou perspektivu, je hrou na elementární city: musíme si zachovat své bezpečné hnízdečko, kde si s těmi druhými rozumíme. Jenže tenhle uměle vyvolávaný strach, podněcování nechuti k jinosti a k odlišnosti, může mít obrovský dopad na mentalitu celé společnosti.

V čem?

Strach přece vyvolává agresivitu, která se může obrátit nejen vůči uprchlíkům, kteří tady konečně nejsou, ale vůči jiným menšinám nebo lidem s jinými názory a přesvědčením.

Ministerstvo vnitra neudělilo azyl ani sedmdesáti čínským křesťanům, které čínský režim pronásleduje...

Už jsem zaslechl, že by se skrze ně mohla do Čech infiltrovat čínská tajná služba. Tomu se musím usmívat. Jako by neexistovala spousta jiných cest, jak sem dostat špiony. Ten hlavní důvod je politický - nerozložit si velkého obchodního partnera.

Podle ministerstva vnitra čínští křesťané dostatečně neprokázali, že byli pronásledováni. Měl by to být argument pro soudy, k nimž se uprchlíci odvolali?

Čínu jsem navštívil a poznal situaci čínských křesťanů. A ta je velmi krutá. Stává se, že na několik měsíců, někdy i let, zmizí nějaký katolický biskup či kněz, pak se zase objeví a někdy také ne. Kdyby se čínští křesťané, kteří odtamtud utekli, teď vrátili nebo byli vráceni, museli by počítat s obrovskými potížemi. Chtělo by to i velkorysost: i když se třeba něco úplně neprokázalo, už jsou tady dva roky, ať zůstanou.

Nedávno vzbudilo rozruch uvedení hry „Naše násilí a vaše násilí“, v níž Ježíš „znásilní“ muslimku. Vy jste o té scéně prohlásil, že je nechutná a urážející a nepatří do veřejného prostoru. Nebylo od vás namísto více tolerance?

Mně se zdá, a to je vůbec taková tendence, že při některých představeních převládá exhibice. Bylo by dobré, když chci ukázat nějakou drsnost, víc vážit, jestli se to nedotkne určité části lidí. Nic víc jsem nechtěl říct.

SMRT NEPORAZÍME, BERME JI S POKOROU

Americký senátor McCain, který trpěl rakovinou mozku, se v srpnu rozhodl pro ukončení léčby a den nato zemřel. Podle lékařky Ireny Zavadové však někteří lidé interpretují tuto informaci nesprávně a nerozumějí přesně ani obsahu slova eutanazie. „Lékaři u nás ještě neumějí s pacienty otevřeně mluvit o umírání a smrti. Na rozdíl třeba od USA to tady stále není zvykem,“ říká.

Primárku Zavadovou lze s lehkou nadsázkou nazvat expertkou na umírání a smrt. Vede zdravotnický tým pražské neziskové organizace Cesta domů, která se specializuje na paliativní a hospicovou péči. Podle ní panuje ve Spojených státech větší otevřenost a lékaři jsou na rozdíl od praxe v Česku nuceni s pacienty mluvit otevřeněji. Ilustrovat to může právě případ senátora McCaina, který znal od počátku špatnou prognózu. Když se rozhodl léčbu rakoviny ukončit, informoval o tom veřejnost. Neváhal sdělit i to, jak si představuje svůj pohřeb a kdo na něm má nebo nemá být.

Do jaké kategorie toto jeho rozhodnutí o ukončení léčby spadá? Je to pasivní eutanazie?

Rozhodně ne. Tímto termínem je chybně označováno ukončení léčby, jejímž jediným cílem je prodlužování života za každou cenu. Eutanazie je však jenom jedna a definujeme ji jako aktivní usmrcení na žádost pacienta.

A vy jste viděl to představení?

Neviděl...

Kněz Tomáš Halík ho zhlédl a napsal, že tam nejde o Ježíše znásilňujícího muslimku, ale o protest proti světu, v němž i náboženské symboly slouží k rozdmýchávání nenávisti. Tenhle pohled nepřijímáte?

Tomu rozumím. Nicméně si myslím, že někdy stačí naznačit, a ne jít cestou přehnané syrovosti, která opravdu může urazit citění některých lidí.

Tomáš Radil, neurolog, který prožil holokaust, varoval: „Nenávist není přechodný kolaps morálky. Je to mozkový mechanismus, který mají zakódovány miliony lidí.“ Neobáváte se, že nenávist může rozložit společnost natolik, že zničí i naši demokracii?

Ano, je to nebezpečí. Ale věřím, že lze apelovat a přesvědčovat lidi, kteří žijí v nenávisti, aby přistupovali k životu i jinak. Nevěřím, že nenávist je v člověku zakódována. Nejsme na prahu nějaké černé totality. Pořád tady existují mechanismy, kterými tomu lze učinit přítrž. A pasivní lamentování, že pravda vůbec neexistuje a všechno je jen jeden velký podvod... K tomu já se nepřidám!

Ale v čem tedy tkví naděje, kterou byste zvěstoval?

Člověče, pořád máš možnost říct o lži - je to lež. Pořád máš možnost nevolit populistu, který nepřiznává svou špatnou minulost a slibuje nesplnitelné.

Rozlišování na aktivní a pasivní je protimluv, byť se stále používá. Také titulky v médiích, které informovaly o senátorově rozhodnutí, byly zavádějící. Vypadalo to, jako by ho z nemocnice poslali domů umřít. McCain se velmi pravděpodobně rozhodl ukončit protinádorovou léčbu i na doporučení lékařů, protože už nezabírala a měla vážné vedlejší účinky. Zároveň dostával léčbu paliativní.

Čili takovou, která pacienta pouze zbavuje bolesti?

Ano, paliativní medicína je samostatný obor, jehož cílem je předcházet a mírnit utrpení nevyléčitelně nemocného. Je to prostě jiná forma léčby, která zahrnuje i péči o jeho psychosociální a spirituální potřeby. Pan senátor trpěl nejagresivnějším nádorem mozku a dobře věděl, že se jeho život chýlí ke konci.

V tisku jsme se mohli dočíst, že McCain zúročil rozhodnost válečného hrdiny a s nemocí statečně bojoval.

Abych řekla pravdu, používání tohoto slovesa pokládám za dost nešťastné. Také exprezident Obama na Twitteru napsal, že v případě válečného veterána McCaina rakovina neví, s kým má co do činění. Jistě ho tak chtěl podporit, ale mně to znělo falešnou nadějí. Pak to pochopitelně vypadá, že v hospicové péči takový boj vždycky prohrávejte. A když tady mluvíme o prohře, implikuje to nějakou chybu. Jako by někdo něco pokazil, lékař nebo pacient. Tak to ale není.

Jak o tom tedy mluvit?

Bez těchto klíšé. Není vhodné říkat, že člověk prohrál boj s rakovinou. Je lepší sdělit, že měl závažnou nevyléčitelnou nemoc, na kterou zemřel. Ani moderní medicína ještě nikdy smrt neporazila. My ji můžeme jen oddalovat, a to velmi úspěšně. Když pacient řekne, že už další léčbu nechce, není to eutanazie. V takovém případě jen necháváte nemoc jít svou přirozenou cestou a dostáváte jinou formu péče.

Chápu. Když už si problematiku vysvětlujeme na případu McCaina, spadá jeho rozhodnutí pod takzvaný institut dříve vysloveného přání?

Ano, tam to lze zařadit. Má sloužit k tomu, aby se každý ve fázi, kdy ještě za sebe může rozhodovat, mohl vyjádřit, jakou léčbu si přeje a jakou už ne.

Vyslovené přání je uzákoněno i v Česku, využívá se?

Bohužel zatím minimálně. V zákoně ho sice máme, ale je to nedotažené. Když lékaři pochybí nebo něco zanedbají, mohou být tvrdě potrestáni. Ale kdyby nerespektovali přání nemocného a proti jeho vůli ho třeba napojili na dýchací přístroj, maximálně dostanou pokárání. Zkrátka postih za to, že by neresuscitovali, je mnohem horší, než kdyby nerespektovali jeho přání. Mělo by to být dáno na roven, aby lékaři neměli strach z právního postihu. Pak se stává, že na intenzivních lůžkách často vidíte pacienta, jehož naděje na návrat zpět do života před nemocí je minimální. Přesto je nesmyslné a za velké peníze udržovaný při životě a nikdo ani neví, zda by o to za takových podmínek stál.

Chtělo by to tedy zpřesnit legislativu?

Jinak se nepohneme z místa. Například v Německu pomohl nastavit mechanismy konkrétní případ, kdy rodina žalovala lékaře, že nerespektoval přání jejich blízkého a dál ho léčil. U dříve vyslovených přání je vlastně renonc už v tom názvu. Takové přání totiž musí mít písemnou podobu. V nedávné době se nám už dvakrát stalo, že jsme vyplňovali přání s pacientem, který už nemohl psát. U seniorky s těžkou revmatickou chorobou horních končetin a pak u mladého pacienta s amyotrofií a laterální sklerózou, který už nevládl vlastním tělem.

Proč to neseptali zavčas, když ještě mohli?

To by těm pacientům někdo musel říct, že má jejich nemoc špatnou prognózu. Čímž otevíráme další balík problémů. V Česku lékaři ještě neumějí s pacienty otevřeně mluvit o umírání a o smrti. Na rozdíl od zmíněných Spojených států to tady stále není zvykem.

Ještě mi není jasné, u koho by člověk měl takové přání uložit?

U nás zatím neexistuje žádný centrální registr, kam by mohl lékař sáhnout. Nevím, co je na tom pravdy, ale v USA prý tahle sepsaná přání dávají lidé do ledničky, kterou má doma každý. Záchraná služba o tom ví, a když se něco stane, jde rovnou do té lednice. U nás by nemocný za současné nejasné právní situace snad mohl svoje přání uložit u svého praktického lékaře. Stejně ale neošetříme všechny situace, třeba případ, že někdo zkolabuje na ulici. A kdo by chtěl takový papír nosit pořád u sebe!

Někdy to vypadá, že se lékaři bojí pacientovy smrti víc než on sám. Jejich posláním je přece životy zachraňovat.

To je pravda, pořád ještě neumíme zacházet se situací, kdy pacient umírá. Ani medicí nejsou školení v tom, aby to rozpoznali. Někteří lékaři se bojí dát nemocnému i správnou dávku morfia v obavě, aby pacienta nezahubili. Ale pozor - Hippokratova přísaha praví, že musíme pomáhat mírnit pacientovo utrpení. A utrpení někdy přináší i léčba. U nás v domácím hospici mi lidé často říkají: „Já už do nemocnice nechci, vím, že moji nemoc vyléčit nelze“. A já jako lékař řídící se Hippokratovou přísahou to respektuji.

Co uděláte?

Nemocný zůstává v domácím prostředí, v péči blízkých a zároveň má k dispozici profesionální hospicový tým se sestrou a lékařem dostupným 24 hodin denně. Myslím, že je nutné změnit přístup lékařů. Představte si, že do ambulance přiveze záchranka velmi starého muže, který má všechny možné nemoci. Tentokrát dorazí se zánětem močových cest. Moderní medicína umí takovou zdánlivou banalitu vyřešit, ale neumí nemocnému vrátit plně zdraví a odebrat roky. Za určitých okolností nemusí být jediný správný postup nepochovat žilu a dávat nitrožilně antibiotika, protože tím možná dotčenému jen prodloužím

utrpení. Existuje na to termín limitace péče a o ní může rozhodnout také ošetřující lékař.

Někdy se přesto stane „zázrak“ a zdánlivě beznadějný pacient se uzdraví.

Může se to stát, protože některé choroby jsou nevyočitatelné.

Zatímco u pacientů s nádorem poměrně dobře postup nemoci odhadneme, u staršího člověka s několika chorobami to jde hůř. Složitější prognóza je také u lidí se srdečním selháním. V našem hospici jsme se za loňský rok postarali o 260 pacientů a tak deset až dvacet procent jsme propustili, protože se jejich stav stabilizoval.

Ještě zpátky k eutanazii. Jak si vysvětlujete, že v různých průzkumech veřejného mínění je většina Čechů pro? Může to být tím, že jsme takoví neznabozi?

Myslím, že to s vírou ani tak nesouvisí. Spíš je to volání po možnosti rozhodnout o svém konci. A také po pravdivé informaci. Těch, kteří by ji neunesli, je minimum. Lidé většinou vnímají, že jejich tělo chátrá, že jim ubývají síly, a v duchu se na smrt připravují. A když mají strach, tak většinou z utrpení. Naše společnost je rozpolcená. Přestože poslanci návrh na legalizaci eutanazie už předložili, nenašli většinovou podporu.

V Nizozemsku i dalších státech Beneluxu s legální eutanazií někteří experti tvrdí, že se situace vymkla kontrole. Žádají o ni lidé takzvaně unavení životem. Co si o tom myslíte?

V těchto zemích jde eutanazie ruku v ruce s široce rozvinutou kvalitní paliativní a hospicovou péčí. Lidé tam mají možnost volby. Podle mě bychom se u nás měli soustředit hlavně na to, aby se stalo standardem důstojné umírání. Aby z něj lidé přestali mít strach a dokázali o smrti mluvit. Lékaři by se měli pacientům naučit říkat: „Možná je čas ukončit protinádorovou léčbu a nabídnout vám tu hospicovou léčbu, která vám zbytek života zkvalitní“. Od letošního ledna je tato péče i v domácím prostředí hrazena ze zdravotního pojištění. To je přelomová věc, za kterou jsme léta bojovali. A hospice přibývají po celé republice.

Jde vůbec zkvalitnit zbytek života?

Jde. Naše péče je komplexní včetně té sociální, spirituální a psychologické. S pacienty hodně mluvíme. Zrovna nedávno jsem vedla rozhovor s jistým devadesátiletým panem profesorem, kterého máme v péči. Jeho první otázka byla, jak to umírání vypadá. Co uděláme, když se objeví nějaká komplikace? Všechno jsme spolu v klidu probrali a vysvětlili si. Odcházel klidný.

Často slyšíme, že nemocný člověk musí být psychicky silný. Že to při léčbě pomáhá.

Pomůže psychická síla i při umírání?

Jistě, k tomu, aby člověk vydržel náročnou chemoterapii, je zapotřebí síly. Má to ale i svoji druhou stránku. Psychická síla může pacientovi bránit v klidu zemřít. Tělo už je

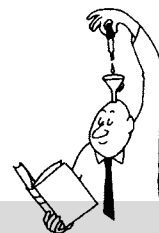
na odchodu a duch se vzpírá. Ideální je, když se podaří nemocnému i blízkým situaci přimnout s pokorou.

Ivana Karásková

MUDr. Irena Zavadová (48) je primářkou pražské organizace Cesta domů, kde vede zdravotnický tým a zodpovídá za odbornou úroveň tamní zdravotní péče. Pracuje s pacienty a jejich rodinami, jimž poskytuje specializovanou paliativní péči. Publikuje a přednáší. Vede subkatedru paliativní medicíny v Institutu pro postgraduální vzdělávání ve zdravotnictví a na 1. lékařské fakultě Karlovy univerzity vyučuje mediky.

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

neděle 14.10. 7.15 h. Letohrad 8.45 h. Mistrovice 10.15 h. Kunčice - <i>posvícení</i>	28. v mezidobí Mdr 7,7-11 Ž 90 Žid 4,12-13 Mk 10,17-30
sobota 20.10. neděle 21.10.	18 h. Mistrovice 29. v mezidobí <i>sbírka na misie</i>
7.15 h. Letohrad - <i>posvícení</i> 8.45 h. Lukavice 10.15 h. Orlice - <i>posvícení</i>	Iz 53,10-11 Ž 33 Žid 4,14-16 Mk 10,35-45
sobota 27.10. neděle 28.10.	18 h. Lukavice 30. v mezidobí
7.15 h. Letohrad 8.45 h. Šedivec - <i>posvícení</i> 10.15 h. Orlice	Jr 31,7-9 Ž 126 Žid 5,1-6 Mk 10,46-52
čtvrtek 1.11. pátek 2.11.	Slavnost všech svatých 17.30 h. Mistrovice 19 h. Orlice Památka zesnulých 17.30 h. Kunčice - s lampionovým průvodem na hřbitov 19 h. Lukavice
sobota 3.11. neděle 4.11.	18 h. Mistrovice 31. v mezidobí
7.15 h. Letohrad 8.45 h. Lukavice 10.15 h. Orlice	Jer 31,7-9 Ž 126 Žid 5,1-6 Mk 10,46-52
sobota 10.11. neděle 11.11.	18 h. Lukavice 32. v mezidobí <i>sbírka na plošné pojištění</i>
7.15 h. Letohrad 8.45 h. Mistrovice 10.15 h. Orlice	1 Král 17,10-16 Ž 146 Žid 9,24-28 Mk 12,38-44

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková, jazyková úprava Jana Kalousková • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz • uzávěrka je 20. každého měsíce
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741